

Diputació
Barcelona

Guia per a l'ambientalització de jornades

Guia per a l'ambientalització de jornades

Guia per a l'ambientalització de jornades

**Diputació
Barcelona**

Coordinació: Gerència de Serveis de Medi Ambient. Oficina tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat

© Diputació de Barcelona
Primera edició: març de 2009

Disseny i producció: Direcció de Comunicació de la Diputació de Barcelona
Impressió: Folder
Dipòsit legal:

Índex

Pròleg	7
1. Introducció	9
2. Eçstructura de la guia	11
3. Àmbits d'actuació	13
3.0. Aspectes transversals.....	16
3.1. Ubicació i condicions de l'espai	18
Ubicació	19
Condicions de la sala	22
Elements decoratius	27
3.2. Difusió i senyalització	30
Díptics i altres	31
Cartells, pòsters i senyalització	33
Pancartes, banderoles	38
Difusió	41
3.3. Lliurament de material	45
Targeta d'identificació	46
Bolígraf o llapis	50
Carpeta o bossa	53
3.4. Documentació	56
Paper	57
Suport digital	63
3.5. Restauració	66
Begudes	67
Refrigeri	71
Àpats	75
3.6. Emissió de Gasos d'efecte hivernacle (GEH)	77
4. Recull de consells per fer una jornada més sostenible	81
5. Com avaluar les jornades	85
Annex	87

Pròleg

La guia que esteu encetant és el resultat d'un recull d'intercanvi d'experiències de l'equip de treball de la Gerència de Medi Ambient. Un equip amb una dilatada experiència en l'organització de jornades amb el propòsit d'informar i afavorir l'intercanvi entre els municipis sobre diferents aspectes lligats a la sostenibilitat ambiental.

Fruit de l'experiència en l'organització d'aquestes jornades, la constatació que en molts casos és fa difícil fer que aquestes siguin sostenibles i la integració dins del Pla d'Optimització de Recursos que es va iniciar a la Diputació de Barcelona va sorgir la idea de crear aquesta guia que és una eina de treball que recull tota una sèrie d'indicacions i consells per tal d'organitzar jornades amb el mínim impacte sobre el medi ambient.

Un dels objectius de la guia és establir els criteris de bones pràctiques ambientals que cal considerar a l'hora d'organitzar qualsevol esdeveniment. Uns criteris que entenem s'haurien de seguir a l'hora de realitzar qualsevol activitat i que encara són més importants quan es realitzen esdeveniments d'aquestes característiques, per així fer palès el caràcter exemplificador de les administracions públiques. Al mateix temps, aquest document ens permet reflexionar sobre quins àmbits podem actuar i se'ns proposen tota una sèrie d'indicadors que ens permetran fer un seguiment, avaluar de forma quantitativa i si cal comparar amb altres jornades, per tal de saber si estem millorant en l'ambientalització de les mateixes.

Finalment, cal destacar l'apartat de recull de consells que a mode de llistat ens permetrà no només ser més sostenibles en l'organització de les sessions sinó que pot ser una eina interessant per evitar no oblidar cap aspecte de l'organització. Tot això en el marc del compromís de l'Àrea de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona per avançar en termes de sostenibilitat, procés en el qual qualsevol aportació en positiu és important.

Bones jornades!

Joan Antoni Baron i Espinar
President de l'Àrea de Medi Ambient
Diputació de Barcelona

Barcelona, novembre de 2008

1. Introducció

Organització d'unes jornades

La Diputació de Barcelona va engegar el 2002 el Pla d'Optimització de Recursos (POR), en el qual treballen diversos serveis amb un mateix objectiu: garantir en l'àmbit de l'Administració Pública un desenvolupament més sostenible, és a dir, econòmicament viable, socialment integrador i ambientalment correcte.

En aquesta direcció, la guia pretén proporcionar la informació necessària per celebrar unes jornades amb el mínim impacte ambiental possible, ja que des de l'Administració s'organitzen amb força freqüència jornades, cursos, seminaris i altres esdeveniments, on es generen una gran quantitat de residus i altres impactes com el consum energètic.

Convidem, doncs, totes les persones organitzadores d'aquests esdeveniments a què introdueixin els criteris ambientals recomanats que trobaran en aquesta guia en l'organització de jornades.

Com podem fer unes jornades amb menys impacte ambiental?

Sovint apliquem el sentit comú per acostar-nos cap a un camí ambientalment més sostenible, però si coneixem els impactes ambientals que es produeixen en els processos de fabricació d'un producte i els impactes sobre el medi que pot causar al llarg de tot el seu cicle de vida, podem introduir, d'una manera més objectiva i eficient, els criteris ambientals a l'hora de prendre decisions.

L'anàlisi de cicle de vida (a partir d'ara, ACV) es defineix com una eina de gestió ambiental que estudia els impactes potencials al llarg de la vida d'un producte o activitat, des de l'adquisició de les matèries primeres, la producció i el seu ús fins a la seva eliminació.

D'acord amb la definició de la Comissió Europea, l'ACV és un «mètode per avaluar els aspectes ambientals i els impactes potencials d'un producte, mitjançant un inventari dels consums i les emissions rellevants del sistema definit, per avaluar els possibles impactes ambientals associats a aquests consums i emissions i interpretar-ne els resultats». (Font: Comissió Europea,

2001, *Llibre verd sobre la política de productes integrada.*) El recull d'aquestes dades ens permet conèixer els efectes que produeixen els diferents processos o materials sobre el medi i pot servir per comparar objectivament els impactes que produeixen diferents productes amb una mateixa utilitat.

Aquesta guia té com a objectiu facilitar les respostes quan s'hagin de prendre decisions encaminades a realitzar unes jornades ambientalment més correctes, com ara el lliurament de documentació, quines característiques ha de tenir el refrigeri, o com incentivem l'ús compartit d'un vehicle. En aquest sentit, alguns dels consells que es donen en les fitxes tenen en compte l'ACV dels materials.

Es tracta d'una guia oberta a noves propostes i suggeriments, ja que aquest és un camp en constant actualització. Us animem, per tant, a fer totes les aportacions que creieu per completar aquest document.

*Fòrum sobre Medi Ambient i Món Local.
Diputació de Barcelona, 15 i 16 de febrer de 2007.*

2. Estructura de la guia

La guia s'estructura en tres blocs: els àmbits d'actuació, un recull de bones pràctiques i l'avaluació de les jornades.

Primer bloc: àmbits d'actuació

Aquest bloc és la part principal de la guia, on es tracten els diferents àmbits en què podem actuar. S'han considerat sis àmbits, a més d'una part introductòria en la qual es tracten els aspectes transversals. Cadascun dels àmbits està format per diferents fitxes, que tracten diversos aspectes.

Segon bloc: recull de consells per fer una jornada més sostenible

Aquest recull de bones pràctiques pretén ser una eina per tenir present, de forma molt visual (a manera de *check list*), els aspectes de la jornada que podem millorar de cara al medi ambient.

Tercer bloc: avaluació de les jornades

Per últim, i per tal de millorar i actualitzar-nos, és recomanable realitzar una avaluació que ens doni els indicadors necessaris per valorar l'eficiència de les nostres accions i el que haurem de tenir en compte de cara a millorar en futures jornades.

3. Àmbits d'actuació

Hi ha sis àmbits d'actuació, a més d'un primer punt introductori, on s'especifiquen totes les recomanacions generals que cal tenir en compte per a cadascun dels àmbits (aspectes transversals).

- 3.0. Aspectes transversals
- 3.1. Ubicació i condicions de l'espai
- 3.2. Difusió i senyalització
- 3.3. Lliurament de material
- 3.4. Documentació
- 3.5. Restauració
- 3.6. Emissió de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH)

Cadascun dels àmbits està format per diferents fitxes, que tracten diversos aspectes importants a l'hora de preparar una jornada amb menys impacte ambiental. Tot seguit es presenta l'estructura model de les fitxes, amb una petita explicació dels diferents apartats que s'hi inclouen:

Bones pràctiques

Aquest apartat pretén informar sobre les bones pràctiques que podem aplicar per preparar una jornada i perjudicar el mínim possible el nostre entorn.

Tota pràctica ambiental que incloquem en les nostres actuacions és positiva per fer una jornada ambientalment més sostenible, però hi ha pràctiques que engloben aspectes més beneficiosos que d'altres. Sota aquest criteri, hem establert un barem per informar quina seria l'acció més adequada: les tres cares somrients (☺ ☺ ☺) simbolitzen el que considerem les millors opcions, i així gradualment fins a les tres cares tristes (☹ ☹ ☹), símbol de les accions que hauríem d'evitar.

Altres recomanacions

Es mencionen pràctiques que també podem tenir en compte, a vegades complementàries a les anteriors, o informació addicional.

Què cal evitar

Aquest apartat informa sobre les accions que hauríem de procurar no dur a terme pels seus impactes al medi ambient.

A més, se sobreentén que caldria evitar tot allò contrari a una bona pràctica, encara que no quedi especificat; és a dir, si una bona pràctica és escollir la ubicació de la jornada a prop de mitjans de transport públic, evidentment una de les accions que caldria evitar seria que la ubicació fos lluny dels mitjans de transport públic.

Informació relacionada

En alguns casos es recomana el consum de productes menys nocius per al nostre entorn. Per aquest motiu, hi ha un petit recull d'alguns proveïdors i distribuïdors que ofereixen aquest tipus de productes i serveis, tot i que, com s'especifica a cada fitxa, no pretén ser un llistat exhaustiu.

A més, també s'inclouen algunes adreces electròniques i altres contactes relacionats que poden ser del vostre interès.

Etiquetes i distintius

La certificació amb ecoetiquetes i distintius de qualitat és una de les maneres de reconèixer un producte o servei elaborat seguint criteris respectuosos amb el medi ambient. Els llistats d'ecoetiquetes que apareixen a la guia no són exhaustius, però s'hi inclouen les més comunes. A l'anex trobem informació més ampliada sobre les etiquetes ecològiques.

Indicadors de seguiment

A la majoria de les fitxes hi ha una taula per introduir algunes dades amb els càlculs per obtenir els indicadors, que seran útils per saber l'eficiència de les nostres actuacions i per comparar resultats amb altres jornades.

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Aquest apartat pretén incentivar la reflexió sobre la implantació i l'acolliment de les bones pràctiques ambientals realitzades durant la jornada. Ha funcionat com esperàvem? Què podem millorar? Quines accions no s'han dut a terme i per què?, etc.

Els resultats dels indicadors ens poden orientar a l'hora de fer aquesta valoració i a poder comparar resultats amb altres jornades.

3.0. Aspectes transversals

Tot i que cadascun dels àmbits tracta i informa sobre un conjunt de bones pràctiques relacionades amb un tema, hi ha certes accions que s'haurien d'aplicar a tots els àmbits. Per aquest motiu, s'ha considerat adequat realitzar aquesta primera fitxa introductòria, que engloba aquests aspectes de caràcter general.

Un dels primers aspectes generals que cal mencionar és que malgrat que la majoria de vegades parlem de «jornada», entenem que aquest terme inclou tot aquell esdeveniment amb unes característiques similars, ja sigui un curset, un seminari, un taller, etc.

Tot seguit es presenta l'única fitxa d'aquest àmbit, que informa sobre les recomanacions que s'han de seguir a escala global en cadascun dels àmbits que vénen a continuació.

Bones pràctiques

Aquest apartat informa sobre les bones pràctiques que s'haurien de tenir en compte per a tots els àmbits (des de la preparació i la celebració fins que acaba).

1. Minimització i gestió correcta dels residus generats

Una jornada és un esdeveniment on es poden generar molts residus; és per això que en les accions que desenvolupem hauríem d'evitar que se'n generin innecessàriament, tot seguint els consells següents:

☺ ☺ ☺ Minimitzar la generació de deixalles, amb la selecció de productes duradors i reciclables.

☺ ☺ ☺ Maximitzar la recollida selectiva, i preveure sempre el nombre i el tipus de contenidors necessaris.

☺ ☺ ☺ Facilitar la gestió correcta de cada tipus de residu. El que està a les nostres mans com a organitzadors és assegurar-nos que cada residu es diposita al contenidor que li pertoca i no barregem diferents materials.

2. Educació i sensibilització ambiental

☺ ☺ ☺ Una jornada és una bona oportunitat per dur a terme una tasca educativa i sensibilitzadora sobre la necessitat d'actuar per no perjudicar el nostre entorn i que, a més de fer-ho amb l'exemple, es poden donar a conèixer les accions que duem a terme durant la jornada.

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Barreja de materials

A la major part de les fitxes s'especifica que hauríem d'evitar tot aquell producte fabricat amb barreja de materials de diferent naturalesa, ja que són difícils de separar, i dificulta que es faci el tractament adequat per a cada cas.

Informació relacionada

1. Proveïdors, distribuïdors, fabricants

En general, per a la tria de proveïdors, distribuïdors, fabricants, etc., ens podríem basar en els criteris següents:

☺ ☺ ☺ Criteris de proximitat: prioritzar els proveïdors, distribuïdors, etc. que es trobin més a prop, ja que implica una necessitat inferior de transport i, per tant, una disminució del consum energètic, etc.

☺ ☺ ☺ Criteris de la seva sensibilitat socioambiental (la possessió d'una certificació EMAS o ISO 14000 garanteix uns mínims de qualitat ambiental en la seva gestió).

☺ ☺ ☺ Disposició de productes i serveis amb ecoetiquetes o distintius homologats.

Etiquetes i distintius

En aquest apartat només s'inclouen les ecoetiquetes, els certificats i els distintius més coneguts i utilitzats dels productes que es mencionen per a cada fitxa. Per tant, poden haver d'altres ecoetiquetes i distintius igualment vàlids i equivalents als anteriors que no s'esmenten.

3.1. Ubicació i condicions de l'espai

Una de les primeres decisions que cal prendre quan preparem una jornada és la seva ubicació: la localitat, l'emplaçament, les característiques de l'edifici i, fins i tot, les condicions de la sala.

A vegades tenim més possibilitats d'elecció que d'altres, però sovint predominen altres criteris abans que els ambientals per acabar de decidir-nos. Amb les fitxes següents volem informar sobre les opcions que hauríem de prioritzar per fer unes jornades ambientalment més sostenibles.

- **Quins edificis hi ha disponibles? S'hi arriba fàcilment amb transport públic?** A vegades, tenim diferents edificis disponibles per realitzar la nostra jornada, però és primordial que s'hi pugui arribar fàcilment mitjançant el transport públic.
- **Quin és el públic objectiu?** És important tenir clares les característiques del públic al qual ens volem adreçar per assegurar-nos l'èxit de la jornada. Entre d'altres, seria aconsellable tenir en compte la procedència de la majoria del públic i valorar-ho a l'hora de triar la localitat per celebrar la jornada.
- **Nombre d'assistents?** Aquesta és una premissa bàsica en qualsevol acció per saber com actuar i quines decisions prendre, sobretot pel que fa a les característiques de la sala.
- **Les característiques i condicions de la sala.** Les característiques de la sala on té lloc la jornada ens permetran poder aplicar amb més o menys eficàcia les bones pràctiques ambientals.

En aquest àmbit s'engloben tres fitxes que tracten diferents aspectes relacionats amb l'espai, les quals són:

- **Fitxa d'ubicació:** informa sobre quina seria la ubicació adequada per a la celebració de la jornada en funció de diferents paràmetres.
- **Fitxa de condicions de la sala:** es ressalta la importància sobre els elements de climatització, la il·luminació, la grandària, etc.
- **Fitxa d'elements decoratius:** de vegades decorem les sales sense tenir en compte alguns criteris decoratius que poden ser d'utilitat.

Ubicació

A l'hora d'organitzar unes jornades, es tenen en compte molts factors i un d'aquests és la seva ubicació, que pot determinar l'èxit de l'esdeveniment. Tant és així que, independentment que la sala compti amb tota una sèrie de característiques i elements de confort, també caldria tenir en compte l'orientació de l'edifici i el seu emplaçament dins d'una ciutat.

A més de seguir els criteris que normalment s'apliquen a l'hora de decidir la ubicació de l'esdeveniment, seria aconsellable incorporar els aspectes que exposem tot seguit.

Bones pràctiques

1. Localitat

En funció de la procedència del públic objectiu, seria convenient triar la localitat més propera a la major part d'aquest públic i tenir en compte que, a més, s'hi pugui arribar fàcilment en transport públic:

☺ ☺ ☺ A vegades la celebració d'un esdeveniment va acompanyada d'una visita, ja sigui a unes instal·lacions, a una administració, etc. Seria convenient tenir en compte la ubicació de la visita per triar un emplaçament o un altre per a la jornada, i haver de desplaçar-nos el mínim possible.

2. Incentivar una mobilitat sostenible (en transport públic, en bicicleta o a peu)

☺ ☺ ☺ Escollir, sempre que sigui possible, edificis on s'hi pugui arribar fàcilment mitjançant el transport públic (autobús, tren, tramvia, ferrocarrils, metro, etc.), en bicicleta i, en funció de les característiques de l'esdeveniment, a peu.

☺ ☺ ☺ Seria recomanable difondre informació detallada sobre la cobertura i la freqüència dels transports públics que hi ha per arribar al lloc on se celebra la jornada, tant a la pàgina web com en format paper. A més, es podria incentivar l'ús de la bicicleta, i informar sobre els carrils bici més propers i si hi ha aparcament per a les bicicletes a l'edifici o a prop.

3. Orientació de l'edifici

Com es menciona a la fitxa *Condicions de la sala* que veurem més endavant, seria recomanable tenir en compte la il·luminació de la sala en el moment en què se celebra la jornada, per no malbaratar energia innecessàriament.

Altres recomanacions

☺ ☺ ☺ **Compartir el cotxe**

Per a aquells assistents que no tinguin una altra opció que arribar en cotxe a la jornada, es podria incentivar l'ús compartit del vehicle i informar de la reducció dels impactes ambientals associats a cadascuna de les vegades que s'utilitza el vehicle (en dividir-se les mateixes càrregues ambientals entre un nombre més elevat d'utilitaris).

Font imatge: www.compartir.es

Amb aquest objectiu, es pot informar els assistents i promoure la seva organització a través de la «Xarxa de municipis i organismes que fomenten la mobilitat sostenible amb l'ús compartit del cotxe» (www.compartir.org).

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ **Emplaçament sense comunicació amb el transport públic o amb barreres arquitectòniques**

☹ ☹ ☹ **Contaminació acústica**

La contaminació acústica es pot entendre com un elevat increment dels nivells acústics del medi. Per aquest motiu, caldria evitar (sobretot a l'estiu) els edificis propers a xarxes viàries molt concorregudes, a més de preveure que no hi hagi obres al carrer o al mateix edifici durant la celebració de la jornada.

Informació relacionada

- **Transport públic**

Associació per a la Promoció del Transport Públic: www.laptp.org

Portal sobre mobilitat promogut per la Generalitat de Catalunya: www.mobilitat.net

Ferrocarrils de la Generalitat: www.fgc.net

Tren de rodalies: www.renfe.es/cercanias

- **Compartir cotxe**

Xarxa de municipis i organismes que fomenten la mobilitat sostenible amb l'ús compartit del cotxe: www.compartir.org.

Compartir S.L.

Tel. 937 891 106

www.compartir.es

Indicadors de seguiment

- **Taula de dades**

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents a la jornada	
Nombre d'assistents que han arribat en transport públic	
Nombre d'assistents que han arribat en transport privat	
Nombre d'assistents que han compartit cotxe	

- **Indicadors**

% utilització del transport públic

(assistents que han arribat mitjançant el transport públic/total d'assistents a la jornada) x 100

% utilització del transport privat

(assistents que han arribat mitjançant el transport privat/total d'assistents a la jornada) x 100

% cotxe compartit

(assistents que han compartit el cotxe/total d'assistents a la jornada) x 100

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Condicions de la sala

La major part de les jornades que s'organitzen tenen lloc en un sala i, tot i que no sigui fàcil de percebre (com a mínim a curt termini), les condicions inherents de la sala comporten una sèrie de conseqüències rellevants a l'hora de fer el còmput total del consum energètic provocat per la seva ocupació. En aquest cas, quan ens referim a les condicions de la sala, tenim en compte quatre factors principals: la temperatura, la il·luminació, les condicions acústiques i la seva dimensió.

Aquests quatre factors influeixen directament en el consum energètic que fem amb l'ús d'aquest espai i, en funció de les característiques d'aquests paràmetres i dels nostres hàbits, el consum energètic serà més elevat o més reduït. La millor opció seria consumir la mínima quantitat d'energia possible. Per aquest motiu, hauríem d'intentar decidir-nos per un espai, les característiques del qual faci que la seva ocupació repercuteixi en un ús racional de l'energia i minimitzar així els impactes negatius que causem en el medi ambient pel consum energètic.

Aquesta fitxa tracta els quatre factors per separat, amb l'objectiu de donar un seguit d'elements que permetin orientar-nos a l'hora de decidir les característiques de la sala i altres bones pràctiques que podem dur a terme.

Bones pràctiques

A. Climatització

Actualment, fem servir els aparells de climatització per regular la temperatura ambient de l'espai que ocupem, tant si es tracta d'escalfar-la quan fa fred com de refredar-la quan fa calor, per tal de tenir una sensació de benestar i confort. El consum que fem dels aparells de climatització depèn de molts factors, des del disseny de l'edifici fins a l'hora del dia en què ocupem la sala; però, en general, podem seguir uns hàbits concrets per consumir aquesta energia d'una manera responsable.

1. Criteris de climatització per a cada època de l'any

- **A l'hivern**

Valorar les necessitats de calefacció de l'espai i delimitar-ne l'ús en funció dels elements següents:

- a) el nombre de persones que l'ocupen, i
- b) els horaris en què s'utilitza la sala.

☺ ☺ ☺ És preferible prescindir de la calefacció

La temperatura confort aconsellada varia en funció de les fonts que es consultin, tot i que la majoria coincideix en què una temperatura no superior a 20°C és adequada (segons el

Reglament d'instal·lacions tèrmiques en els edificis (RITE)¹, els valors estàndards de confort a l'hivern –per activitat sedentària– són entre 21 i 23°C).

- **A l'estiu**

Valorar les necessitats d'aire condicionat de l'espai i delimitar-ne l'ús en funció dels elements següents:

- a) el nombre de persones que l'ocupen, i
- b) els horaris en què s'utilitza la sala.

Sempre que les condicions ho permetin, és preferible:

☺ ☺ ☺ **Ventilació natural**

☺ ☺ ☺ **Prescindir de l'aire condicionat, si no és del tot necessari**

La temperatura confort aconsellada varia en funció de les fonts que es consultin, tot i que la majoria coincideix en què una temperatura no inferior a 24°C és adequada (segons el RITE¹, els valors estàndards de confort a l'estiu –per activitat sedentària– són entre 23 i 25°C).

2. Apagar els aparells de climatització

☺ ☺ ☺ Després de l'ocupació de la sala, caldria comprovar que els aparells de climatització queden ben apagats, per tal de no malbaratar energia innecessàriament.

B. Il·luminació

1. Il·luminació natural

☺ ☺ ☺ **Aprofitar la llum natural**

Caldria aprofitar, sempre que sigui possible, la llum natural i prescindir de la il·luminació artificial, encara que això està molt relacionat amb el disseny global de l'edifici, la seva orientació, l'hora del dia en què se celebra la jornada, etc.

La disponibilitat de llum natural és una característica important per motius de confort i la seva relació amb el consum d'energia elèctrica; així que per aprofitar-la al màxim, haurem de seguir les recomanacions següents:

- a) sales amb una orientació que assegurï una il·luminació natural.
- b) sales exteriors, però si la sala és interior, prioritzarem aquells edificis que disposen de sistemes d'il·luminació natural cap a l'interior de l'edifici (pati interior, finestres, claraboies, etc.).

1. Les instal·lacions tèrmiques en els edificis, destinades al benestar tèrmic i higiènic a través de les instal·lacions de calefacció, climatització i aigua calenta sanitària, estan regulades pel Reglament d'instal·lacions tèrmiques en els edificis (RITE) i les seves instruccions tècniques complementàries (ITE), aprovat pel RD 1027/2007, de 20 de juliol (última modificació).

- c) obrirem al màxim les persianes (els colors clars a les parets també redueixen les necessitats d'il·luminació artificial).
- d) en cas que la jornada es combini amb sistemes de presentació digitals (com ara el Power Point), haurem de tenir la possibilitat de poder baixar les persianes.

2. Apagar els llums

☺ ☺ ☺ Després de l'ocupació de la sala, caldria comprovar que tots els llums queden ben apagats, per no malbaratar energia.

C. Acústica

Caldria valorar que la sala tingui les característiques adequades per gaudir d'una bona acústica: la seva dimensió, l'estructura, la presència de cortines, etc. Hi ha molts elements que influeixen a l'hora d'optimitzar l'eficiència acústica.

El temps de reverberació de recintes on la comunicació verbal és fonamental com en el cas d'aules i sales de conferències, també és un factor que s'ha de tenir en compte. En aquest sentit, segons l'esborrany del Document Bàsic (DB) de protecció davant el soroll del DB-HR, del Codi Tècnic de l'Edificació (CTE)²: «Els valors límits de temps de reverberació en sales de conferències buides (sense ocupació i sense mobiliari), amb un volum inferior a 350 m², no serà superior a 0,7 segons. El temps de reverberació en cas que la sala estigui buida, però incloent-hi el total de butaques, amb un volum inferior a 350 m², no serà superior a 0,5 segons».

☺ ☺ ☺ Micròfons amb piles recarregables

En cas que es tracti d'una sala gran i es valori la possibilitat d'emprar micròfons, cal tenir en compte que aquests equips poden estar homologats per ser utilitzats amb piles recarregables.

D. Dimensions

La grandària de la sala influeix sobre altres factors ja esmentats, com són la temperatura ambient o les condicions acústiques. Caldria decidir-se per una sala amb les dimensions adequades per les característiques de l'esdeveniment, tenint en compte el nombre d'assistents, l'època de l'any, etc.

2. El Reial decret 314/2006, de 17 de març, d'aprovació del Codi Tècnic de l'Edificació –CTE– (BOE de 28 de març de 2006). La segona part que forma el CTE són els Documents Bàsics (DB) que contenen la caracterització i quantificació de les exigències bàsiques i els procediments, mètodes de verificació o solucions que acreditin el compliment de les exigències bàsiques.

Altres recomanacions

(Vegeu la fitxa d'emissions de gasos d'efecte d'hivernacle.)

A. Climatització _____

- **Mètodes passius d'estalvi energètic**

La quantitat de calor que es necessita per mantenir una temperatura confortable depèn del nivell d'aïllament tèrmic de l'estança; així que un dels millors mètodes per mantenir la temperatura ambient i no perdre energia és una sala amb persianes, i si és possible amb finestres de doble vidre, una porta que tanqui correctament, etc.

- **Eficiència energètica dels aparells de climatització**

Actualment, existeixen equips de refrigeració i calefacció ambientalment més correctes, el fet que els aparells de la sala tinguin aquest tipus de certificació seria un valor afegit.

B. Il·luminació _____

1. Il·luminació artificial

En cas que sigui necessari utilitzar la il·luminació artificial, s'hauria de minimitzar el consum tant com sigui possible. En aquest sentit, des de l'Institut Català de l'Energia (ICAEN) s'ha establert un conjunt de consells per estalviar energia i una de les mesures que es proposen passa per limitar la potència elèctrica màxima instal·lada del sistema d'il·luminació segons l'activitat desenvolupada que, en aquest cas per a conferències, la potència elèctrica idònia és de 15 W/m².

En cas que sigui possible, el millor seria triar la sala que disposés de sistemes d'il·luminació de baix consum, basats en tubs fluorescents. Les làmpades fluorescents consumeixen 1/5 de l'energia consumida per làmpades d'incandescència i existeixen certificacions per a les llumeneres més eficients.

Sabíeu que... si tots els poders públics de la UE sol·licitessin el subministrament d'electricitat ecològica, aconseguiríem un estalvi equivalent a 60 milions de tones de CO₂, la qual cosa equivaldria al 18% del compromís amb la UE per a la reducció de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH), d'acord amb el Protocol de Kyoto? (Font: ¡Compras ecológicas! Manual sobre la contratación pública ecológica.)

Què cal evitar?

A. Climatització _____

☹ ☹ ☹ Evitar els corrents d'aire quan els equips de climatització estiguin funcionant, per estalviar pèrdues d'energia.

B. Dimensions

Una sala amb unes dimensions inadequades per al nombre de persones que l'ocupen afavoreix la pèrdua d'energia.

Indicadors de seguiment

- **Indicadors**

S'ha utilitzat l'equip de climatització? Sí No

S'han utilitzat micròfons o equip de megafonia amb piles recarregables? Sí No

% utilització de la il·luminació artificial
(hores encès llum artificial/hores durada jornada) x 100

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Elements decoratius

Les sales on tenen lloc unes jornades se solen decorar per donar-los un toc més acollidor i fer sentir més confortables els assistents. El fet que la utilització de la sala sigui per un curt període de temps fa que s'emprin elements força efímers per a la seva decoració, i es tendeix a utilitzar plantes i flors.

Aquest caràcter puntual dels actes, provoca precisament que no pensem gaire en els residus provocats pels elements decoratius. En aquesta fitxa, volem transmetre la idea que existeixen altres maneres de decorar una sala, sense haver de generar més residus del compte.

Bones pràctiques

1. Plantejar-nos si realment calen elements decoratius

A vegades, quan reservem una sala, aquesta ja disposa dels seus elements decoratius (quadres, plantes, gerros...), és en aquests casos quan hauríem de valorar si és del tot necessari posar-hi més decoració.

En els casos que la sala no incorpori cap element decoratiu, caldria plantejar-nos si val la pena posar-ne o no, en funció de les característiques de l'esdeveniment, les dimensions de la sala, etcètera.

☺ ☺ ☺ La millor opció seria prescindir dels elements decoratius.

2. En cas que posem elements decoratius

Si després de fer la valoració, decidim posar elements decoratius, no hem de caure en l'error d'una decoració excessiva, és a dir, hem de procurar posar els elements decoratius justos perquè es vegi acollidor, però sense carregar l'ambient.

A continuació, fem un seguit de recomanacions dels elements decoratius que –al nostre criteri– són els més utilitzats per a aquest tipus d'esdeveniments.

Plantes decoratives

☺ ☺ ☺ Podríem fer servir torretes fabricades amb material reciclat (tal com veiem a la fotografia de l'esquerra) o gerres de vidre, millor si pot ser de vidre reciclat.

☺ ☺ ☺ En el temps que duri la jornada, haurem de mantenir les plantes i flors en les millors condicions possibles (aigua, llum...).

☺ ☺ ☺ En la mesura que sigui possible, s'ha d'intentar que siguin plantes autòctones (del mateix territori i per tant, adaptades al medi) i/o xeròfiles (que consumeixen poca aigua).

*Exemple de torreta feta amb material reciclat (cautxú 100% reciclat)
Font: www.zicla.com*

☺ ☺ ☺ Existeix la possibilitat d'establir un acord amb el servei de jardineria del municipi on té lloc la jornada i un cop aquesta finalitzi, el servei es podria encarregar de replantar en els jardins de la ciutat les flors i plantes utilitzades en la jornada.

Cartells i pòsters

☺ ☺ ☺ Si s'han encarregat cartells i pòsters per fer publicitat, podem posar-ne també a la sala com a element decoratiu, en funció de les seves dimensions, forma, etc. *(Vegeu la fitxa de cartells i pòsters.)*

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Utilitzar flors o plantes tallades.

Informació relacionada

- Proveïdors/distribuïdors de testos fabricats amb material reciclat i reciclable

Aquest llistat de proveïdors/distribuïdors no pretén ser una llista exhaustiva, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de productes, que compleixen les característiques especificades a l'apartat «Bones pràctiques».

ZICLA, Productes Reciclatos per a la Construcció www.zicla.com info@zicla.com	Mimcord, S.A. www.mimcord.com jordigasol@mimcord.com
--	---

Indicadors de seguiment

Quins elements decoratius s'han utilitzat?

En cas que s'hagin utilitzat plantes, s'ha arribat a un acord amb el servei de parcs i jardins del municipi?

Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

3.2. Difusió i senyalització

La publicitat d'una jornada és determinant en l'organització, ja que és una de les vies per assegurar-nos que la informació arribi al nostre públic objectiu. Hi ha molts mètodes per fer publicitat, però aquests no sempre segueixen criteris ambientals, és per això que en les fitxes següents es donen una sèrie de criteris amb l'objectiu de fer una difusió ambientalment més sostenible.

Abans de pensar en qualsevol element publicitari i informatiu, és important que ens plantegem les qüestions següents:

- **Com es pot fer difusió amb el mínim impacte sobre el medi?** Sovint no ens adonem de la repercussió ambiental que representa l'edició de tríptics o pòsters.
- **Quin és el públic objectiu?** Saber a quin públic ens adrecem i quin és l'abast al qual volem arribar determinarà el nombre d'elements informatius/publicitaris (díptics, pancartes, banderoles...) que farem.
- **Hem consultat prèviament el projecte que volem desenvolupar amb un servei d'ecodiseny?** Abans de realitzar qualsevol impressió dels elements de difusió, és important demanar consell als experts en aquest tema; segur que ens estalviarem molts recursos.

En aquest àmbit s'engloben quatre fitxes:

- **Fitxa de díptics i altres:** moltes vegades es preparen diferents tipologies de díptics per distribuir a com més gent millor i informar sobre la celebració de la jornada.
- **Fitxa de cartells, pòsters i senyalització:** normalment són elements pensats per a l'interior dels edificis. Fan una publicitat efectiva, però també els podem donar altres usos.
- **Fitxa de pancartes i banderoles:** en general, són elements pensats per a l'exterior, fet que implica que hagin d'estar elaborats amb un material més resistent, normalment poc respectuosos amb el medi.
- **Fitxa de vies de difusió i mitjans de comunicació:** aquest és un dels elements més importants per difondre les pràctiques ambientals que estem introduint en les nostres jornades.

Díptics i altres

Un dels elements que es pot emprar per informar sobre les jornades són els fullets, que s'elaboren amb paper i n'hi ha diferents varietats: els que consten d'un full; els díptics, que són fulls doblegats per la meitat; el tríptic, dividit en tres cossos; el quadríptic, en quatre, etc. La seva vida útil és molt curta, ja que acaba un cop s'ha informat de la jornada.

Aquestes característiques fan que sigui un mitjà de difusió susceptible de consumir molts recursos naturals i generar gran quantitat de residus. Tot seguit trobem un llistat de consells que podem seguir per evitar al màxim aquesta situació.

Bones pràctiques

1. Procedència del material

☺ ☺ ☺ S'aconsella que el material procedeixi de paper reciclat i reciclable, i que tingui un gramatge adequat. (Per a més qüestions relacionades amb el tipus de material, vegeu la fitxa del paper.)

Taula 1. Impacte ambiental del paper segons la procedència de les fibres

1 tona de paper	kg matèria primera	Núm. d'arbres*	Litres d'aigua**	kWh electricitat	kg CO ₂	kg residus generats
Fibra verge	2.400	14	15.000	9.600	5.000	1.500
Fibra reciclada	1.325	0	8.000	3.600	1.836	100

* Nombre d'arbres de 15 a 20 anys.

** Litres d'aigua dolça equivalents a l'aigua d'una piscina de 3x5 i 1 metre de profunditat.

Font: extret de «Papers de sostenibilitat. Arts gràfiques i sostenibilitat». Greenpeace, 2005.

2. Disseny

☺ ☺ ☺ Incorporar criteris ambientals des del moment en què fem el disseny dels díptics. L'ideal seria poder comptar amb un servei d'ecodisseny, és a dir, comptar amb la col·laboració d'experts que ens assessorin en la integració de criteris ambientals en el moment de dissenyar el fulllet. A més, també és important que tot el procés segueixi criteris mediambientals, és a dir, que existeixi una correcta gestió i reutilització dels envasos, reciclatge dels talls impresos, etc. Per obtenir una garantia de l'acompliment d'aquests criteris sobre tot el sistema es pot requerir un Sistema de Gestió Mediambiental (EMAS, ISO o equivalent).

Impressió

☺ ☺ ☺ La millor opció és que les tintes siguin de base aquosa. A més, caldria encarregar la impressió en el lloc més a prop possible de la seva destinació per minimitzar els impactes derivats del transport (es poden prioritzar els distribuïdors que comptin amb servei d'ecomissatgeria).

Format

Per tal d'evitar pèrdues de paper, haurem de procurar que el disseny dels díptics incorpori mesures estàndards múltiples de DIN, que encaixin amb el disseny de reprografia, per tal de minimitzar la generació de paper residual i optimitzar-ne així el consum, a més d'assegurar-nos que es recicla el material sobrant.

☺ ☺ ☺ Procurar encarregar fullets amb mides estàndards per estalviar retalls que no s'aprofiten.

Altres recomanacions

☺ ☺ ☺ Per optimitzar al màxim el paper, hauríem d'encarregar la impressió a les dues cares del full.

☺ ☺ ☺ Preveure quina quantitat de díptics distribuïrem perquè en sobri la mínima quantitat possible.

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Ús de paper innecessari.

☹ ☹ ☹ Dissenys que comportin un gran consum de material (paper i tinta).

Informació relacionada

- **Serveis d'ecodisseny**

Aquest llistat de serveis d'ecodisseny no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de productes que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

<p>El Tinter Tel. 933 570 050 www.eltinter.com eltinter@eltinter.com</p>	<p>Gràfiques Castellbisbal, S.L. Tel. 937 720 182</p>
--	---

Etiquetes i distintius

Etiquetes ecològiques del paper. (Vegeu la fitxa del paper.)

Etiquetes de les tintes:

Cigne Nòrdic

Àngel Blau

Indicadors de seguiment

- Taula de dades

Descripció	Quantitat
Nombre de díptics encarregats	
Nombre de díptics distribuïts	
Nombre de díptics sobrants	

- Indicadors

S'han imprès els díptics segons criteris d'ecodisseny?

Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Cartells, pòsters i senyalització

Els cartells i pòsters són elements comunicadors que s'utilitzen quan es vol anunciar algun esdeveniment i que es col·loquen principalment al mateix recinte on té lloc la jornada o a d'altres edificis de la corporació. El cartell té una funció principalment enunciativa i informativa, mentre que el pòster és un element de caire més decoratiu.

Si es fa publicitat i es dóna suport a la jornada a través d'aquest mitjà, seria convenient tenir en compte els processos que s'empren per a la seva elaboració, ja que es poden malbaratar molts recursos innecessàriament, sobretot els procedents del material de fabricació.

Bones pràctiques

A. Cartells i pòsters

Abans d'elaborar els cartells i pòsters, seria convenient obtenir l'assessorament d'un servei de reprografia que treballi amb ecodisseny, per tal de no malbaratar recursos i perjudicar el mínim possible el medi ambient.

1. Procedència del material

☺ ☺ ☺ S'aconsella que el material procedeixi de paper o cartró reciclat i reciclable.
(Per a més qüestions relacionades amb el tipus de material, vegeu la fitxa del paper.)

Els cartells pensats per a l'exterior s'imprimeixen normalment en una lona de PVC opac reforçat, ja que han de ser més resistents. Si hem d'emprar aquesta tipologia de cartells, hauríem de procurar que el PVC fos reciclat (en la proporció més elevada possible).

2. Disseny

☺ ☺ ☺ Incorporar criteris ambientals des del moment en què fem el disseny dels díptics. L'ideal seria poder comptar amb un servei d'ecodisseny, és a dir, comptar amb la col·laboració d'experts que ens assessorin en la integració de criteris ambientals en el moment de dissenyar els cartells i/o pòsters. A més, també és important que tot el procés del producte segueixi criteris ambientals, és a dir, que existeixi una correcta gestió i reutilització dels envasos, reciclatge dels talls impresos, etc. Per obtenir una garantia de l'acompliment d'aquests criteris sobre tot el sistema es pot requerir un Sistema de Gestió Mediambiental (EMAS, ISO o equivalent).

Impressió

☺ ☺ ☺ La millor opció és que les tintes siguin de base aquosa.

Recomanació: els dissolvents no han de contenir hidrocarburs clorats. La composició de les tintes no ha de tenir metalls pesats (cadmi, estronci hexavalent, mercuri, plom...) i, en totes les ocasions en què el procés ho permeti, s'ha de plantejar la utilització de tintes amb siste-

mes de base aquosa, amb un escàs percentatge de solvents orgànics, a fi de controlar-los, reduir el nivell d'emissions i aconseguir-ne la eliminació. (Font: www.ecoedicion.org.)

A més, caldria imprimir en un lloc com més a prop millor de la seva destinació per minimitzar els impactes derivats del transport (es poden prioritzar els distribuïdors que comptin amb servei d'ecomissatgeria).

Format

Per tal d'evitar les pèrdues de paper o cartró a l'hora de la seva fabricació, haurem de procurar que el disseny dels cartells o pòsters incorpori mesures estàndards múltiples de DIN, que encaixin amb el disseny de reprografia, per tal de minimitzar la generació de paper residual i optimitzar-ne així el consum, a més d'assegurar-nos que es recicla el material sobrant.

☺ ☺ ☺ Procurar encarregar un disseny de cartells o pòsters amb mides estàndards per estalviar retalls que no s'aprofiten.

3. Elements de subjecció

☺ ☺ ☺ Si utilitzem elements de subjecció, podem utilitzar un plafó elaborat amb material reciclat, com el cartró reciclat (fotografia).

*Exemple de plafons elaborats amb cartró reciclat
Font: www.dec.cat*

B. Senyalitzadors

Un altre component important, en aquest cas en el mateix dia de la jornada, són els elements de senyalització, encarregats d'informar als assistents la direcció per arribar correctament a la sala on té lloc l'esdeveniment.

☺ ☺ ☺ Es poden reutilitzar els mateixos cartells i pòsters fets servir per anunciar la jornada i donar-los un nou ús, com a senyalitzadors, perquè juntament amb la indicació corresponent, assenyalin el camí per arribar a la sala on té lloc la jornada.

Altres bones pràctiques

Decoració de la sala

☺☺☺ Es poden recuperar els cartells i pòsters fets servir els dies previs a la jornada per decorar la sala. Amb aquesta pràctica estem reutilitzant materials i, per tant, minimitzem els residus. (Vegeu la fitxa de decoració.)

Què cal evitar?

☹☹☹ **Ús de paper innecessari**

☹☹☹ **Dissenys que comportin un gran consum de material**

☹☹ **Cartró ploma**

Moltes vegades s'utilitza aquest tipus de material com a forma de subjecció dels cartells/pòsters, però com es tracta de materials barrejats, es fa difícil el seu reciclatge i, per tant, no és gaire recomanable.

☹☹ **Plastificats**

Hi ha ocasions en què el cartell de paper o cartró es plastifica amb l'objectiu de protegir-lo; amb aquesta pràctica estem barrejant materials que després serà molt difícil de separar i gestionar correctament com a residu.

☹☹ **Coles**

De vegades, per penjar els cartells/pòsters es fan servir coles que, a més de ser un producte tòxic, es barregen amb el paper o cartró, de manera que és pràcticament impossible de separar-los i gestionar-los correctament quan passen a ser un residu.

Com a alternativa per penjar els cartells/pòsters i en funció del tipus de paret, podem utilitzar xinxetes, cinta adhesiva, etc., perquè, un cop s'hagi de despenjar el cartell, aquests materials es puguin separar i gestionar correctament.

Informació relacionada

- **Serveis d'ecodisseny**

Aquest llistat de serveis d'ecodisseny no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de serveis i proveïdors d'aquest tipus de productes que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

DEC, Disseny En Cartró Tel. 938 729 777 www.dec.cat info@dec.cat	El Tinter Tel. 933 570 050 www.eltinter.com eltinter@eltinter.com	Gràfiques Castellbisbal, S.L. Tel. 937 720 182
---	--	---

Etiquetes i distintius

Etiquetes ecològiques del paper. (Vegeu la fitxa del paper.)

Etiquetes de les tintes:

Cigne Nòrdic

Àngel Blau

Indicadors de seguiment

- Taula de dades

Descripció	Quantitat
Nombre de cartells/pòsters impresos	
Nombre de cartells/pòsters reutilitzats per decorar la sala	

- Indicadors

Els cartells/pòsters s'han elaborat amb material reciclat? Sí No

Els cartells/pòsters s'han elaborat segons criteris d'ecodisseny? Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Pancartes, banderoles

Podríem dir que els elements de mida més gran per anunciar i informar sobre unes jornades són les pancartes i les banderoles. Són elements força recurrents, ja que per les seves característiques poden arribar fàcilment a un gran nombre de persones. Aquests productes poden estar formats de materials diversos, en funció de la qualitat o durabilitat que ens interressi, i si estan pensats per a l'interior o l'exterior.

El fet que tots aquests elements enuncïïn un esdeveniment puntual fa que la seva vida útil sigui curta i és per aquest motiu que caldria prestar una atenció especial al material amb què han estat elaborats.

Bones pràctiques

1. Procedència del material

En cas que les pancartes i/o banderoles estiguin pensades per col·locar a l'interior dels edificis, es poden fabricar amb paper o cartró reciclat i, com en el cas dels cartells i pòsters, també ens podríem plantejar l'opció de fer-les servir per decorar la sala. *(Vegeu la fitxa d'elements decoratius i la fitxa del paper.)*

Si són elements pensats per col·locar a l'exterior, haurien de ser d'un material resistent a la pluja. En aquest cas, es tendeix a fer servir el PVC per fabricar-los, però de la mateixa manera que amb els cartells i pòsters, hem de procurar que sigui PVC reciclat i reciclable (en el percentatge més elevat possible).

Font: www.dec.cat

2. Disseny

☺ ☺ ☺ Incorporar criteris ambientals des del moment en què fem el disseny de les pancartes. L'ideal seria poder comptar amb un servei d'ecodisseny, és a dir, comptar amb la col·laboració d'experts que ens assessorin en la integració de criteris ambientals en el moment de dissenyar les pancartes i/o banderoles. A més, també és important que tota la vida del producte segueixi criteris ambientals, és a dir, que existeixi una correcta gestió i reutilització dels envasos, reciclatge dels talls impresos, etc. Per obtenir una garantia de l'acompliment d'aquests criteris sobre tot el sistema es pot requerir un Sistema de Gestió Mediambiental (EMAS, ISO o equivalent).

Impressió

☺ ☺ ☺ La millor opció és que les tintes siguin de base aquosa. A més, caldria imprimir en un lloc com més a prop millor de la seva destinació, per minimitzar els impactes derivats del transport (es poden prioritzar els distribuïdors que comptin amb servei d'ecomissatgeria).

Format

Per tal d'evitar les pèrdues de paper o cartró a l'hora de la seva fabricació, haurem de procurar que el disseny de les pancartes o banderoles incorpori mesures estàndards múltiples de DIN, que encaixin amb el disseny de reprografia, per tal de minimitzar la generació de paper residual i optimitzar-ne així el consum, a més d'assegurar-nos que es recicla el material sobrant.

☺ ☺ ☺ Procurar encarregar un disseny de les pancartes o banderoles amb mides estàndards per estalviar retalls que no s'aprofiten.

Altres recomanacions

Reciclatge de PVC

En el cas que ens decidim a encarregar productes elaborats amb PVC (reciclat, millor), ens haurem d'assegurar que es gestionen correctament quan esdevenen un residu. El PVC es pot reutilitzar per fer motxilles, fundes per als carros de la compra, davantals, etc.

*Exemple de reutilització de banderoles de PVC per fer davantals i bandoleres
Font: elaboració pròpia. Materials fets per l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs.*

Informació relacionada

- **Proveïdors, distribuïdors de banderoles i pancartes de material reciclat**

Aquest llistat no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors i distribuïdors d'aquest tipus de productes que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

<p>ECOBAN</p> <p>Sistemas Reciclables de Publicidad, S.L.</p> <p>Tel. 935 121 100</p> <p>www.ecoban.net</p> <p>ecoban@ecoban.net</p>	<p>Perfil – H Ingeniería</p> <p>Tel. 937 472 553</p> <p>perfilh@acb.com</p>
--	---

Etiquetes i distintius

Etiquetes ecològiques del paper. (Vegeu la fitxa del paper.)

Etiquetes de les tintes:

Cigne Nòrdic

Àngel Blau

Indicadors de seguiment

- Taula de dades

Descripció	Quantitat
Nombre de pancartes i banderoles	

- Indicadors

Les pancartes i banderoles s'han elaborat amb material reciclat? Sí No

Les pancartes i/o banderoles s'han elaborat segons criteris d'ecodisseny? Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Difusió

Els mitjans de divulgació i d'informació són una altra de les eines que podem utilitzar per difondre informació sobre la jornada, de la mateixa manera que utilitzem els altres mitjans de difusió, com els díptics, pòsters, etc.

Les vies tradicionals per transmetre la informació han estat el correu postal, el telèfon fix, etc.; però amb el ràpid avenç de les noves tecnologies han sorgit altres mètodes de difusió, que poc tenen a veure amb els anteriors. Ens referim a la xarxa d'Internet, els telèfons mòbils, etc. A part, continuen presents la televisió, la ràdio i la premsa, com a mitjans de comunicació amb gran capacitat de propagar la informació.

Les vies de difusió més comunes són les següents:

Vies de difusió	
Mitjans de divulgació	Mitjans de comunicació
1. Correu postal	Televisió
2. Telèfon fix	
3. Fax	
4. Telèfon mòbil	Ràdio
5. Correu electrònic	Premsa
6. Pàgina electrònica	

La difusió és important per fer publicitat de la jornada, però com gairebé totes les activitats, també genera un impacte sobre el nostre entorn. De vegades no ens n'adonem, ja que són impactes «menys visibles»; és difícil imaginar-se que mitjançant un correu electrònic generem gasos d'efecte d'hivernacle. Per aquest motiu, proposem un seguit de bones pràctiques en aquesta direcció.

Com a recomanació general en aquest àmbit, cal remarcar que els mitjans de difusió són una bona oportunitat per informar i explicar les accions ambientals que estem duent a terme en l'organització de la nostra jornada, així que procurem aprofitar-los al màxim per promoure aquestes bones pràctiques.

Bones pràctiques

A. Mitjans de divulgació

- **Correu postal**

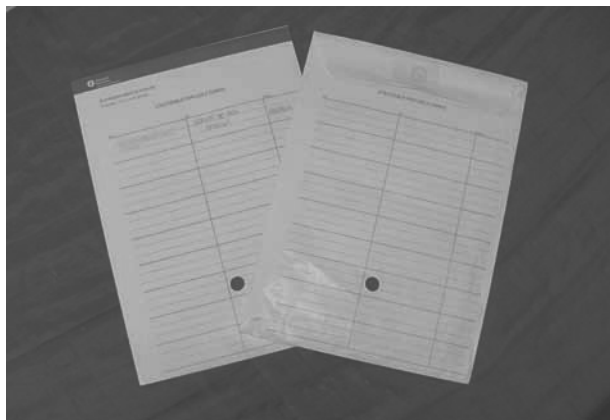
☺ ☺ ☺ Si hem d'enviar informació per correu postal, la millor opció seria evitar utilitzar sobres i valorar altres alternatives, com ara enviar el programa informatiu directament (sense sobre).

Si finalment enviem la informació en sobres, hem de considerar les possibilitats que s'exposen tot seguit, per no malbaratar recursos.

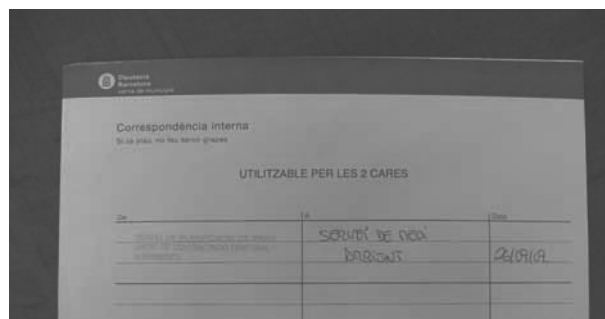
☺ ☺ ☺ Pel que fa al material del sobre, la millor opció és utilitzar paper reciclat. *(Per a més informació sobre les característiques del material, vegeu la fitxa del paper.)*

☺ ☺ ☺ Si el sobre té finestreta, procurar que el material sigui reciclat i reciclable.

☺ ☺ ☺ Per als sobres de correu intern s'aconsella utilitzar sobres reutilitzables (de material reciclat, millor).

Sobres interns reutilitzables

Detall del sobre, on es recorda que es pot utilitzar per les dues cares

• Telèfon fix

☺ ☺ ☺ La millor opció si truquem des d'un telèfon fix és trucar a un altre fix, no de fix a mòbil. Cal remarcar que una trucada de fix a fix és la via de difusió menys contaminant de totes les que englobem a la guia.

• Correu electrònic

Actualment, es té tendència a utilitzar aquesta via de difusió: és ràpida, arriba a molta gent alhora i, a més, ens sembla econòmica. El correu electrònic és, després d'una trucada de fix a fix, la via de difusió menys contaminant.

☺ ☺ ☺ En els correus electrònics que enviem, a més d'enviar l'enllaç a la pàgina electrònica de la jornada i recalcar que estem fent accions per preparar unes jornades més sostenibles, podem incorporar una nota informativa –que aparegui per defecte– per aconsellar que no s'imprimeixi el correu si no és totalment necessari, com ara:

«Abans d'imprimir aquest correu, assegura't que és del tot necessari»;

«Si no imprimeixes aquest missatge estalviaràs energia i recursos. Si ho has de fer, et recomanem que utilitzis paper reciclat o paper blanquejat sense clor (TCF)».

• Pàgina electrònica

La pàgina electrònica, de la mateixa manera que el correu electrònic, ens permet difondre molta informació sense haver d'imprimir paper. A més, a través d'Internet podem facilitar la inscripció, informar sobre les accions ambientals que es duen a terme a la jornada, etc.

- **Fax**

Actualment, és possible enviar faxos d'ordinador a ordinador; molt aconsellable per no malbaratar paper ni tinta.

B. Mitjans de comunicació _____

(Font: www.tvangles.com.)

Un dels criteris més importants i comuns en cadascuna de les accions ambientals de la jornada és la importància d'informar sobre aquestes actuacions i transmetre aquests valors als assistents i, quin millor mètode per difondre i sensibilitzar sobre el nostre medi que a través dels mitjans de comunicació?

Bones pràctiques

A través dels mitjans de comunicació podem reforçar en gran mesura el foment de l'educació i la sensibilització ambiental, un dels aspectes transversals que hem de tenir en compte en la preparació de la jornada.

☺ ☺ ☺ En cadascun dels mitjans de comunicació que fem servir per informar de les nostres jornades (televisió, ràdio, premsa...), podrem aprofitar per parlar sobre els aspectes ambientals que introduïm en l'organització de la jornada i els objectius que volem assolir.

Altres recomanacions

- **Sobres de material reutilitzat**

Si parem atenció, veurem que hi ha moltes possibilitats al nostre abast per reutilitzar materials i donar-los una nova vida, com és el cas que veiem tot seguit: elaboració de sobres a partir de mapes obsolets, un exemple (molt imaginatiu) que podem seguir.

Mapes obsolets reutilitzats per fer sobres
Font: www.dinamo-papeleria.es

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Sobres fabricats amb materials barrejats

Recomanem que no continguin finestretes de plàstic, ni coles, que no estiguin encerats ni plastificats, etc.

☹ ☹ ☹ Imprimir els correus electrònics

Haurem d'evitar imprimir els correus electrònics que no siguin estrictament necessaris (i els que imprimim, procurar fer-ho en paper reciclat i TCF). A més, és aconsellable promoure aquesta pràctica en els correus que enviem.

Indicadors de seguiment

• Indicadors

S'han enviat els díptics sense sobre? Sí No

S'han esmentat les actuacions ambientals en els mitjans de comunicació? Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

3.3. Lliurament de material

El lliurament de material és força comú en unes jornades. Juntament amb l'entrega de les ponències per escrit, se solen repartir altres tipus de material com ara les targetes d'identificació, els bolígrafs o llapis, i carpetes o bosses. Aquests elements tenen una vida útil molt curta, i no són realment imprescindibles per al bon funcionament de les jornades, tot i que la complementen.

Per tal de valorar si hem de distribuir o no aquests elements, caldrà que ens plantegem una sèrie de qüestions.

- **Nombre d'assistents?** És important preveure el nombre d'assistents, així podrem ajustar millor el material que lliurarem.
- **Tenim bolígrafs per reutilitzar?** Sovint es reparteixen bolígrafs o llapis com a regal per haver participat en la jornada, però també podríem reutilitzar aquests estris.
- **Quina quantitat de documentació entregarem? És justificable que la donem amb una bossa o carpeta?** En primer lloc, hem de plantejar-nos si cal que repartim documentació en format paper o digital i, a partir d'aquí, procurar no malbaratar recursos innecessàriament.

Per estructurar la informació que es presenta, a continuació s'han creat tres fitxes:

- **Fitxa de la targeta d'identificació:** en el cas que es reparteixin targetes d'identificació o credencials.
- **Fitxa del bolígraf o llapis:** moltes vegades es reparteix un llapis o un bolígraf per prendre notes, tot i que a vegades no és del tot necessari.
- **Fitxa de la carpeta o bossa:** depèn de la documentació que es reparteixi es pot valorar la distribució de bosses o carpetes.

Targeta d'identificació

En funció de les característiques de les jornades, pot ser força útil la distribució de targetes identificatives als participants. Es tracta de petites targetes que els assistents duen en un lloc visible amb l'objectiu d'acreditar la seva autorització a participar en aquest esdeveniment, i per identificar a d'altres assistents.

La targeta d'identificació més comuna acostuma a estar formada per la mateixa targeta, que sol ser de cartolina, protegida dins una funda de plàstic transparent (plàstic tou o dur) i pot estar subjectada de diferents maneres, com ara mitjançant unes pinces de plàstic, pinces de metall, imperdibles, etc.

Tot i que ens pot semblar que les targetes d'identificació no són un factor gaire important dins del que engloba la preparació d'unes jornades, no hem de passar per alt que potencialment poden generar un gran volum de residus, perquè a més de tenir una vida útil molt curta (es converteixen directament en residu després de l'esdeveniment), s'acostumen a repartir sense qüestionar-nos si el seu tractament com a residu serà l'adequat.

Per aquests motius, tot seguit proposem alguns criteris que cal tenir en consideració abans de decidir-nos per quina tipologia de targetes elaborem.

Bones pràctiques

☺ ☺ ☺ La millor opció seria que les targetes d'identificació fossin elaborades amb cartolina reciclada i subjectades amb un cordill de roba i que, un cop finalitzés la jornada, es recollissin mitjançant un sistema de devolució. A més, podem tenir en compte altres criteris, que tot seguit mencionem.

1. Característiques de la cartolina

(Vegeu la fitxa del paper.)

- **Gramatge i mida**

Es considera cartolina el paper amb un gramatge entre 170-350/400 grams.

☺ ☺ ☺ Es recomana adquirir una cartolina de baix gramatge, ja que el seu procés de producció té menys impacte ambiental. Així doncs, l'ús d'una cartolina amb un gramatge de 170 g/m² pot ser adequat.

☺ ☺ ☺ Es recomana que la mida de la cartolina sigui múltiple exacte del format estàndard DIN per evitar la generació de paper residual.

- **Origen de les fibres**

☺ ☺ ☺ La millor opció seria utilitzar cartolina reciclada, és a dir, de fibres de paper obtingudes parcialment o totalment a partir de fibres de paper postconsum.

☺ ☺ Si per les característiques de les jornades, optem per emprar targetes elaborades amb paper no reciclat (fibra verge), haurem de decantar-nos per la cartolina procedent de boscos certificats perquè estigui gestionats de manera sostenible.

- **Blanqueig**

☺ ☺ ☺ Tenint en compte la funció i durabilitat de les targetes, caldrà considerar si és totalment necessari adquirir cartolina blanquejada per a les targetes o pot ser suficient utilitzar cartolina sense blanquejar.

☺ ☺ En cas que optem per utilitzar cartolina blanquejada, haurem de considerar que tingui la certificació TCF (*Total Chlorine Free*).

☺ En cas que no adquirim cartolina amb la denominació TCF (*Total Chlorine Free*), també existeix la denominació ECF (*Elemental Chlorine Free*) que, malgrat que és preferible la primera, és ambientalment més sostenible que utilitzar cartolina blanquejada directament amb clor.

2. Característiques de la funda

☺ ☺ ☺ La millor opció seria que prescindíssim de tot tipus de funda per a les targetes, sempre que fos possible.

☺ ☺ En cas que ens decidim a utilitzar fundes, caldrà tenir en consideració el material amb què han estat fabricades i decantar-nos per aquelles fundes elaborades amb material reciclat i reciclable.

3. Elements de subjectió

☺ ☺ ☺ Tant si utilitzem targetes d'identificació amb funda o sense, la millor opció seria emprar cordills de roba per subjectar-les al coll.

Targeta elaborada amb cartolina reciclada i subjectada amb cordill de roba

☺ Actualment, però, hi ha tendència a fer servir «cintes portanoms» (*lanyard*), acabades en mosquetó o en portamòbil) per dur les targetes. Ens podríem plantejar aquest sistema, més pràctic i durable, sempre que recuperem les cintes un cop finalitzi la jornada, com es comenta en el punt següent.

4. Recollida de les targetes d'identificació

Una acció que hem de valorar seria recollir per separat els diferents elements de les targetes d'identificació, un cop finalitzi la jornada, per tal de reutilitzar aquest material en propers esdeveniments. Si es tracta d'una targeta de cartolina amb una funda de plàstic, es podria recollir la cartolina per una banda, i la funda de plàstic i el cordill, per l'altra.

Amb aquesta intenció, al començament de la sessió es pot informar del caràcter retornable de les targetes i, a la sortida, es poden col·locar diferents safates per recollir-les (una safata per a cada material).

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Elements de subjecció fabricats amb materials barrejats

Procurem no adquirir productes fabricats amb elements barrejats, com les fundes de plàstic amb pinces de metall, ni elements metàl·lics (com els imperdibles, clips, etc.). La diversitat de productes existents i el fet d'utilitzar materials barrejats fan que els residus esdevinguin més heterogenis i, per tant, més difícils de tractar.

Diferents mides de targetes i elements de subjecció

Informació relacionada

- **Proveïdors de cartolina reciclada**

Aquest llistat de proveïdors/distribuïdors no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de producte que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

<p>Museu Molí Paperer de Capellades Capellades (Barcelona) Tel. 938 012 850 www.mmp-capellades.net museu@mmp-capellades.net</p>	<p>Ecoreciclat, S.L. Barcelona Tel. 932 966 224 www.ecoreciclat.info .ecoreciclat@gmail.com</p>	<p>Ekman Ibérica, S.A. Barcelona Tel. 933 023 030 www.ekmanonline.com ekman.spain@ekman-co.es</p>
---	--	---

Etiquetes i distintius

Ecoetiquetes tipus I

Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental (DG)

Flor de la Unió Europea

Àngel Blau

Cigne Nòrdic

Indicadors de seguiment

- **Quadre de dades**

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents	
Targetes d'identificació repartides	
Cordills de roba o fundes de plàstic retornades	

- **Indicadors**

S'han utilitzat targetes d'identificació amb cartolina reciclada?

Sí No

% devolució dels cordills de roba o fundes de plàstic

(cordills de roba retornats o fundes de plàstic/targetes d'identificació repartides) x 100

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Bolígraf o llapis

En unes jornades se solen repartir bolígrafs o llapis als assistents perquè, a més de disposar d'un estri per prendre notes durant les sessions, es quedin amb un record de les jornades. Tot i que el lliurament de bolígrafs i llapis és una pràctica molt habitual, no es té en compte el material amb què aquests han estat fabricats, que sol ser de materials barrejats, difícils de tractar d'una manera ambientalment correcta.

És per això que proposem tot un seguit d'accions per minimitzar l'impacte ambiental que pot generar la distribució de bolígrafs i/o llapis, si no es té en compte la procedència dels seus materials.

Bones pràctiques

☺ ☺ ☺ Minimitzar el consum de bolígrafs/llapis

Per tal de minimitzar el consum de bolígrafs/llapis, se'n poden lliurar només a aquells assistents que no en duquin. En el moment de la distribució, caldria informar-los que aquests utensilis són cedits i que, per tant, caldria retornar-los a la sortida amb l'objectiu que puguin ser reutilitzats.

Si es preveu celebrar jornades amb una certa freqüència, un mitjà per recordar el caràcter retornable de l'estri seria gravant-hi una frase informativa del tipus: «Aquest bolígraf és recarregable. Facilitem-ne la reutilització» o «A la sortida, diposita'm a la safata. Assegurem-ne la reutilització».

1. Característiques del bolígraf o llapis

• Característiques del bolígraf

Bolígraf reutilitzable si fem servir les càrregues

Per minimitzar l'ús d'aquests estris, val la pena distribuir bolígrafs amb mina recarregable sempre que els recollim, un cop s'acabi la jornada. Aquests bolígrafs permeten que un cop la tinta s'acaba es pugui substituir el recanvi de tinta buida per una de plena, i fem servir el mateix bolígraf. És aconsellable que el tub que conté el recanvi de tinta també sigui de material reciclat.

Material del bolígraf

En cas que el bolígraf no sigui reutilitzable, un dels criteris que hem de valorar a l'hora de triar quin bolígraf adquirir és el material amb què ha estat elaborat, i optar per aquelles carcasses fabricades amb materials reciclats i/o biodegradables (cartró, paper kraft, midó de blat de moro, etcètera).

Recomanació: una bona opció és distribuir bolígrafs reutilitzables (si els recarreguem) i fabricats amb material reciclat i reciclable.

- **Característiques del llapis**

Portamines, si el recarreguem

Des de fa uns anys, hi ha una tendència creixent a fer servir els portamines abans que els llapis de fusta, per la seva comoditat ja que no s'ha d'esmolat la mina. En cas que ens decidim per aquest tipus d'estri, haurem de procurar que el material de la carcassa i també el tub que conté la mina hagin estat fabricats amb materials reciclats i/o biodegradables o, com a mínim, sense materials barrejats.

Llapis de fusta

En el cas que distribuïm llapis de fusta, seria convenient que donem prioritat a aquells productes elaborats amb fusta certificada, que ens assegurin que la procedència de la fusta és de boscos gestionats de forma sostenible.

Llapis de fusta amb certificació FSC

2. Recollir els bolígrafs/llapis distribuïts

Una vegada la jornada hagi acabat i, per tant, els bolígrafs/llapis repartits hagin fet el seu servei, caldria recuperar els estris prestats per assegurar-ne la reutilització. Amb aquest objectiu, es pot col·locar una caixa o una safata a la sortida, perquè els assistents dipositin aquests utensilis, i reutilitzar-los en pròximes jornades.

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Pintures, laques, vernissos o altres tractaments superficials en els llapis.

☹ ☹ ☹ Productes fabricats amb derivats del petroli (plàstics).

☹ ☹ ☹ Materials barrejats (metall i plàstic, per exemple), ja que dificulten el seu tractament quan esdevenen un residu.

Informació relacionada

- **Proveïdors/distribuïdors de llapis i bolígrafs amb material reciclat, biodegradable, etc.**

Aquest llistat de proveïdors/distribuïdors no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de producte que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

Eco Reciclat, S.L. Tel. 932 966 224 Barcelona www.ecoreciclat.info ecoreciclat@gmail.com	iSOCO-CCR Tel. 934 313 646	Dinamo, papelería sostenible Tel. 955 803 020 Sevilla www.dinamo-papeleria.es pedidos@dinamo-papeleria.es
--	-------------------------------	---

Etiquetes i distintius

- **Ecoetiquetes tipus I**

Cigne Nòrdic

Segell FSC. Forest Stewardship Council

Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes

Indicadors de seguiment

- **Quadre de dades**

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents	
Nombre de bolígrafs/llapis distribuïts	
Nombre de bolígrafs/llapis retornats	
Nombre de bolígrafs/llapis amb certificació (o biodegradable, reciclat, recarregable, etc.)	

- **Indicadors**

Repartició de bolígrafs/llapis per assistent

% bolígrafs/llapis ambientalment correcte

$$\frac{(\text{nombre de bolígrafs o llapis amb certificació, o biodegradable, reciclat, recarregable, etc.})}{\text{nombre de bolígrafs o llapis repartits}} \times 100$$

% bolígrafs/llapis no retornat

$$\frac{(\text{nombre bolígrafs o llapis prestats} - \text{nombre bolígrafs o llapis retornats})}{\text{nombre de bolígrafs o llapis prestats}} \times 100$$

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Carpeta o bossa

Durant unes jornades, s'hauria de procurar minimitzar al màxim la documentació que es lliura, ja que representa una generació important de residus, per això podem penjar les ponències i els documents relacionats a la pàgina electrònica i plantejar-nos donar el material de la jornada en suport digital. *(Vegeu la fitxa de suport digital.)*

En qualsevol cas, en funció de les característiques de la jornada i dels assistents, hem de considerar l'opció de continuar lliurant la documentació en paper i, a vegades, en força quantitat. En aquests casos, doncs, és quan ens podem plantejar la possibilitat d'entregar aquesta documentació en carpetes o bosses per a més comoditat, però generem més quantitat de residus. En cas que creiem necessària la distribució de carpetes o bosses, podem seguir les bones pràctiques que s'indiquen per minimitzar l'impacte ambiental.

Bones pràctiques

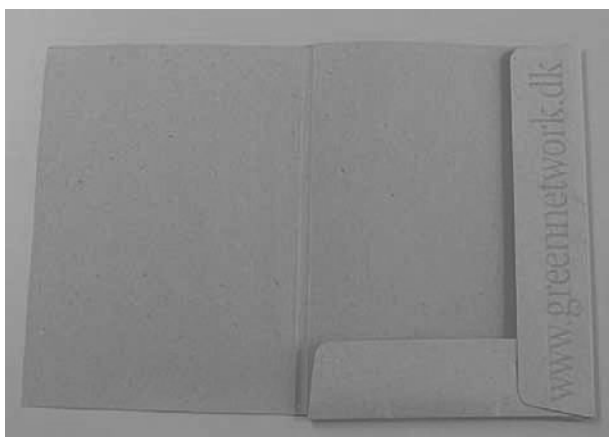
1. Minimitzar la distribució de carpetes o bosses

En cas que es distribueixi documentació durant la jornada, haurem de valorar si la carpeta o la bossa és el mètode més adequat per lliurar-la, ja que podríem tenir en compte sistemes alternatius a la seva utilització. *(Vegeu la fitxa del paper, apartat «Enquadernació de la documentació».)*

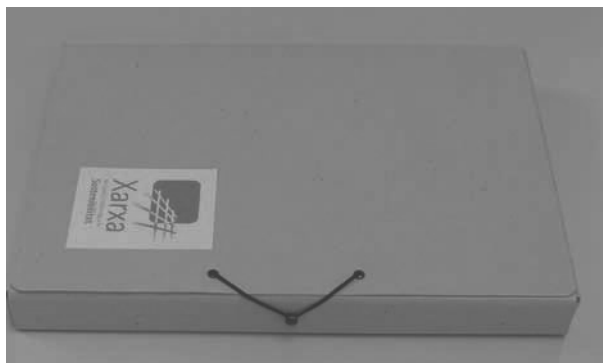
☺ ☺ ☺ La millor opció seria prescindir de la utilització de carpetes o bosses.

2. Lliurament de carpetes

☺ ☺ ☺ En cas que finalment es distribueixin carpetes, haurem de procurar que hagin estat fabricades amb cartró reciclat i sense barrejar material ni metalls, plastificats, etc. *(Vegeu la fitxa del paper.)*

Carpeta de cartró reciclat

Petit maletí de cartró reciclat

En funció de la quantitat de documentació que repartim, s'haurà de valorar quin tipus de carpeta s'adapta millor a les necessitats per a cada cas: una carpeta de cartolina fina, una carpeta amb solapa interna per subjectar millor la documentació, una carpeta amb gomes, etc.

Bossa biodegradable de plàstic

3. Lliurament de bosses

☺☺ Si ens decantem per la utilització de bosses per repartir el material de la jornada, és recomanable que hagin estat elaborades amb paper reciclat o material biodegradable (fotografia). Caldrà adaptar-ne la mida a la documentació que entreguem.

Altres recomanacions

☺☺☺ El millor seria no distribuir les bosses o carpetes directament, sinó posar-les a disposició dels assistents i comentar-los que, com a pràctica ambiental de la jornada, poden agafar la carpeta aquells que la necessitin.

- **Tires de goma**

Si és una carpeta que es tanca, la millor opció són les tires de goma elàstiques, ja que són fàcilment separables de la resta de la carpeta, per facilitar-ne la gestió quan esdevé un residu.

Informació relacionada

- **Proveïdors/distribuïdors de carpetes i bosses de paper reciclat, plàstic biodegradable, etc.**

Aquest llistat de proveïdors/distribuïdors no pretén ser una llista exhaustiva de tots els qui comercialitzen carpetes o bosses de paper, fabricades amb material reciclat o biodegradable, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de producte que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

<p>Mimcord, S.A.</p> <p>Tel. 938 510 766 Manlleu</p> <p>www.mimcord.com</p> <p>jordigasol@mimcord.com</p>	<p>Unipapel, S.A.</p> <p>Molins de Rei</p> <p>Tel. 936 804 010</p> <p>www.unipapel.com</p> <p>unipapel@unipapel.com</p>	<p>E-crac</p> <p>Tel. 938 207 657</p> <p>www.ecrac.8m.com</p> <p>eCRAC@eCRAC.8m.com</p>
---	---	---

Etiquetes i distintius

- Ecoetiquetes tipus I

Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental (DGQA)

Àngel Blau

Indicadors de seguiment

- Taula de dades

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents a la jornada	
Nombre de carpetes o bosses repartides	

- Indicadors

Quin tipus de carpetes o bosses s'han distribuït?

Carpetes o bosses repartides/nombre d'assistents

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

3.4. Documentació

La documentació és una de les parts més importants d'una jornada, n'és la versió escrita. Així doncs, és important que sigui de fàcil accés per als participants. És per aquest motiu que es tendeix a fer entrega de la documentació durant la mateixa jornada, moltes vegades sense tenir en consideració els criteris ambientals.

Però, tant en la preparació com en l'entrega de la documentació, es poden generar grans quantitats de residus. Per aquest motiu, és important que ens plantejem una sèrie de qüestions en aquest sentit (tot i que la millor opció seria penjar-ho a Internet i no haver de distribuir cap tipus de documentació).

- **Hem corregit la documentació diverses vegades a la pantalla?** Així evitarem errors i el fet d'imprimir de nou el document, amb la despesa de paper i tinta innecessària que suposa.
- **És del tot necessari entregar documentació?** Potser només cal facilitar-la a través de la xarxa, però sense imprimir-la.
- **Nombre d'assistents?** Com veiem, és una pregunta que es repeteix en cada àmbit. En cas que decidim lliurar la documentació (ja sigui en format paper o en format digital), no és aconsellable que sobri material.

En aquest àmbit s'han creat dues fitxes: una tracta de la distribució de la documentació mitjançant paper, i l'altra, mitjançant les noves tecnologies (i suport digital).

- **Fitxa del paper:** inclou tant el paper que s'utilitza en la preparació com el que farem servir si distribuïm la documentació. En qualsevol cas, aquesta fitxa té una importància gairebé transversal en tota la guia, ja que hi ha molts altres elements (pancartes, carpetes, etc.) fabricats amb pasta de paper i tots segueixen els mateixos consells pel que fa a les característiques d'aquest material.
- **Fitxa del suport digital:** cada vegada es tendeix més a utilitzar la xarxa per accedir a gairebé qualsevol tipus d'informació. Les nostres jornades podrien sumar-se a les noves tecnologies fins que gairebé fem desaparèixer el format paper.

Paper

En una jornada, tant en la preparació com durant el mateix esdeveniment, utilitzem tot tipus de paper: enviem cartes, pengem cartells, pòsters, i elaborem i repartim documents, entre d'altres.

El paper és un material molt utilitzat en una jornada, tant és així que apareix gairebé en tots els àmbits de la guia. Aquesta fitxa, específica del paper, pretén ser un recull de totes les bones pràctiques i característiques relacionades que s'han de tenir en compte quan fem aquest tipus de material i com a consulta per a totes aquelles fitxes on apareixen productes elaborats amb paper.

Bones pràctiques

A. Utilització de paper durant la preparació de les jornades _____

En cas d'imprimir o fotocopiar documents per a la preparació de la jornada, s'aconsella seguir les recomanacions següents:

1. Minimitzar l'ús de paper

☺ ☺ ☺ Es recomana imprimir només quan sigui necessari (evitar imprimir correus electrònics o corregir a la pantalla de l'ordinador abans d'imprimir, per exemple).

☺ ☺ ☺ Procurar fer les fotocòpies que siguin realment necessàries.

2. Optimitzar al màxim el consum de paper

☺ ☺ ☺ Els esborranys es poden imprimir a doble cara i dues pàgines per full, utilitzant el sistema d'impressió ràpida o econòmica. Es recomana fotocopiar també a doble cara.

☺ ☺ ☺ Abans de llençar els esborranys i els fulls en brut a la paperera per reciclar, es poden utilitzar per prendre notes.

B. Lliurament de la documentació _____

☺ ☺ ☺ **La millor opció seria recórrer al format digital sempre que sigui possible.**

(Vegeu la fitxa del suport digital.)

Però en cas que lliurem documentació en format paper, recomanem adoptar mesures que minimitzin l'ús dels recursos naturals, tal com indiquem a continuació.

Tant per al paper que s'utilitza durant la preparació com per al que es lliura en les jornades (A i B), es recomana seguir les recomanacions següents, sempre que sigui possible.

1. Característiques del paper

• Gramatge

S'entén per gramatge la quantitat en grams (g) de fibra de paper per cada metre quadrat (m²). Com més gramatge té un paper, més consum de recursos han estat necessaris per fabricar-lo; per tant, com menys gramatge, menys malbaratament dels recursos. El gramatge del paper és pasta de paper fins a 170 g, a partir de 170 g fins a 400 g parlem de cartolina.

☺ ☺ ☺ Es recomana utilitzar fulls de baix gramatge en funció de l'ús (tot i que, com a paper d'oficina, un gramatge de 80 g/m² sol ser adequat).

Sabíeu que... utilitzar fulls de 70 g en lloc dels de 90 g suposa una reducció de més d'un 10% de la quantitat de paper emprat? (Font: Casal BCN.)

2. Origen de les fibres

☺ ☺ ☺ La millor opció per a la majoria dels usos seria utilitzar paper reciclat. El paper reciclat és aquell les fibres del qual han estat obtingudes totalment o parcialment a partir de fibres de paper ja utilitzat (provinent del postconsum o de la seva postcomercialització). Dins la mateixa categoria de paper reciclat, existeixen diferents graus, en funció de quin tant per cent de les seves fibres prové de paper ja utilitzat; per tant, hauríem de tenir en compte que el paper que consumim tingués un mínim del 80% de fibra reciclada.

Sabíeu que... per cada tona de paper reciclat se salven 17 arbres, s'estalvien 21.000 litres d'aigua i s'evita la contaminació atmosfèrica i els residus generats durant la producció de paper? (Font: PNUMA-UNESCO, 2002.)

☺ ☺ ☺ Procedents de boscos gestionats de manera sostenible

La promoció dels boscos gestionats de manera sostenible significa una gestió apropiada per al medi ambient, és socialment beneficiosa i econòmicament viable. Existeixen certificacions que verifiquen un procés transparent en la seva gestió, des de la tala fins al transport. Les més conegudes i utilitzades són FSC i PEFC, però n'hi ha d'altres equivalents.

A continuació, veiem les certificacions FSC que podem trobar.

☺ ☺ ☺ Paper FSC 100% reciclat

S'elabora amb un contingut del 100% de material reciclat.

Encara que aquest tipus de paper no conté fibra d'FSC, es considera que l'ús de material reciclat contribueix a l'ús responsable dels boscos.

☺ ☺ Paper FSC fonts mixtes

Es produeix amb una barreja de fibres de boscos certificats per FSC, de fonts controlades i/o material reciclat.

Es consideren fonts controlades de fusta o fibra aquelles que no procedeixen de fonts inacceptables³ i que són identificades com a tals per l'empresa fabricant de paper.

☺ Paper FSC 100%

S'elabora a partir de fibra procedent en la seva totalitat de boscos ben gestionats, certificats d'acord amb els principis i criteris del FSC.

☺ Paper no reciclat

Si en casos especials, optem per utilitzar paper no reciclat, provinent de fibres verges (és a dir, procedent directament de matèries primeres, sense haver estat reutilitzades en el procés de producció de paper), caldria que provinguin de boscos certificats que garanteixin uns estàndards ambientals i socials en l'explotació forestal.

3. Blanqueig

☺ ☺ ☺ Seria convenient que el paper que fem servir no estigui blanquejat amb clor. Per assegurar-nos-en, podem adquirir aquell paper amb la certificació TCF (*Total Chlorine Free*), denominació que ens indica que en el procés de blanqueig del paper no s'han fet servir concentracions de compostos de clor, sinó que s'han substituït per productes menys contaminants, com ara l'oxigen o l'ozó. Els compostos orgànics clorats (AOX) de les aigües residuals, que provoquen el clor i d'altres compostos clorats, utilitzats en els processos de blanqueig són molt contaminants, ecotòxics i s'acumulen als greixos.

Un 80% de grau de blancor pot ser l'adequat (ISO 2470 o 120 segons la norma CIE). La certificació TCF la podem trobar tant al paper reciclat com al paper blanc (no reciclat).

☺ Existeix també la denominació ECF (*Elemental Chlorine Free*). Aquesta denominació només exclou el blanqueig amb clor elemental (en gas), encara que pot significar que l'han substituït per quantitats elevades de diòxid de clor amb la seva càrrega ambiental corresponent. Mostrar la denominació ECF representa menys compromís ambiental que mostrar la TCF.

3. Es consideren fonts inacceptables la fusta i/o fibra que ha estat aprofitada:

- en zones on es violen els drets tradicionals i civils;
- en muntanyes d'alt valor de conservació no certificat, on la gestió representa una amenaça per a aquests valors de conservació;
- d'arbres genèticament modificats;
- de forma il·legal.

Recomanació: el més adequat és aleshores requerir l'ús de paper amb un mínim del 80% de fibra reciclada postconsum i que segueixi un procés de blanqueig TCF. (Font: www.ecoedicion.org.)

En la taula següent es detallen alguns dels impactes ambientals negatius que causa la producció de paper i les possibles solucions que estan a les nostres mans.

Impacte	Solució
Destrucció dels boscos i de la biodiversitat a causa del consum de fusta per produir paper	Compra de paper reciclat
Dificultat per evitar la fusta procedent d'explotacions forestals il·legals	
Elevat consum d'aigua per a la producció de paper no reciclat (entre 55 i 115 m ³ /t)	Compra de paper reciclat (entre 15 i 21 m ³ /t)
Consum molt elevat d'energia per a la producció de paper no reciclat (entre 5.900 i 10.700 kWh/t)	Compra de paper reciclat (entre 2.700 i 4.200 kWh/t)
Riscos de salut a causa de l'ús de gas clor en els processos de blanqueig de paper	Compra de paper totalment lliure de clor (TCF)
Presència de compostos organoclorats a les aigües residuals procedents dels processos de blanqueig de paper amb substàncies clorades	

Font: Manual Procura+.

4. Enquadernació de la documentació

☺ ☺ ☺ En cas que lliurem la documentació en format paper i creiem necessària la seva enquadernació, hauríem de procurar substituir les grapes i els clips per altres mètodes, com ara doblegar els documents, cosir-los, etc., tenint en compte els consells següents:

- Si són pocs documents, es poden doblegar les fulles i prescindir de les grapes. També existeix la possibilitat de grapar els documents sense grapes, amb un aparell capaç d'unir fulls sense grapes (fins a quatre fulls).
- Si es tracta de força papers, podríem cosir-los o, com a última opció, oferir la possibilitat als assistents d'adquirir carpetes o bosses. (Vegeu la fitxa de *carpeta o bossa*.)

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ Blanqueig amb clor

La utilització de compostos de clor en el procés de blanqueig del producte té impactes negatius sobre el medi, per aquest motiu, haurem d'evitar el consum de paper blanquejat amb clor, tot fixant-nos que el paper que utilitzem tingui la denominació TCF o, si més no, l'ECF.

☹ ☹ ☹ Ús de coles, plastificats...

Sempre que sigui possible, haurem d'evitar l'ús de coles, plastificats, etc., en la documentació que lliurem, ja que comporten càrregues ambientals que moltes vegades són innecessàries.

☹ ☹ ☹ Ús de grapes i clips

La presència d'aquest material amb el paper dificulta el seu procés de reciclatge, ja que estem barrejant el paper amb metall (que, normalment, ha estat niquelat, lacat, etc.). En qualsevol cas, optem abans per la utilització de clips que de grapes, ja que són més fàcils de separar del paper i, a més, es poden reutilitzar.

☹ Denominacions enganyoses

Paper que inclou la frase «100% reciclable»

Aquesta definició fa que es pugui confondre fàcilment amb «paper reciclat», però només ens indica que el paper es pot reciclar, no implica que provingui de fibres reciclades.

Paper «ecològic»

S'entén que el paper ecològic ha estat blanquejat sense clor i que per a la seva fabricació s'ha utilitzat fusta resultant de la neteja de boscos i fibres dels residus de precomercialització, de la polpa derivada de residus de fusta rebutjada, com els encenalls, els sobrants de serradores, les serradures, tots considerats com a fibra verge i no fibra reciclada. La denominació de «paper ecològic» no aporta realment informació concreta sobre l'origen de les fibres amb què està fabricat i, per tant, no garanteix la qualitat ambiental del paper.

Informació relacionada

Proveïdors/distribuïdors de paper reciclat, TCF, etc.

Aquest llistat de proveïdors/distribuïdors no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de producte que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

Xerox Barcelona

Barcelona

Tel. 902 200 169

www.xerox.com

Unipapel, S.A.

Molins de Rei

Tel. 936 804 010

www.unipapel.com

unipapel@unipapel.com

Torraspapel, S.A.

Barcelona

Tel. 934 821 000

www.torraspapel.com

info@torraspapel.com

SARRIÓPAPEL

Barcelona

Tel. 902 484 648

www.sarriopapel.es

Museu Molí Paperer de Capellades

www.mmp-capellades.net

ABACUS COOPERATIVA

www.abacus.es

Associació de Productes Lliures de Clor

www.chlorinefreeproducts.org

Etiquetes i distintius

- **Ecoetiquetes tipus I**

Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental (DGQA)

Flor de la Unió Europea

Àngel Blau

Cigne Nòrdic

AENOR - Medio Ambiente

Segell FSC. Forest Stewardship Council

Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes

Indicadors de seguiment

- **Quadre de dades**

Descripció	Quantitat
Fulls reciclats utilitzats	
Fulls amb certificació TCF utilitzats	
Fulls totals utilitzats	

- **Indicadors**

% utilització de paper reciclat

(fulls reciclats/fulls totals utilitzats) x 100

% utilització de paper TCF

(fulls TCF/fulls totals utilitzats) x 100

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Suport digital

Actualment, les noves tecnologies estan adquirint un paper força rellevant en els nostres hàbits quotidians, tant és així que també juguen un paper important en el marc d'unes jornades: ens comuniquem cada vegada més a través d'Internet, ens donem la informació en llapis electrònics, etc.

Fruit dels avenços de la societat digital, el suport multimèdia substitueix gradualment el suport paper. Aquesta nova tendència s'encamina cap a la «desmaterialització» del producte de comunicació, és a dir, «més informació amb menys energia i menys matèria» (Montmany, 2005).

En aquest sentit, podem actualitzar la manera en què distribuïem la documentació, en paper, i passar a lliurar-la en suport digital (CD, llapis electrònic...). Aquests són elements que poden reutilitzar-se durant molt de temps; però tot i que són una eina molt útil, no s'han de passar per alt els residus que generen (energia emprada en la seva producció, el tractament dels residus...). Aquesta fitxa pretén informar sobre bones pràctiques que podem promoure a l'hora de distribuir la documentació.

Bones pràctiques

A. Durant la jornada

Cada vegada són més freqüents les ponències mitjançant presentacions amb Power Point, per això és cada vegada més comú que la sala on té lloc la jornada compti amb un ordinador i un projector.

En aquest sentit, hauríem de prioritzar aquelles sales que disposin d'equips informàtics ambientalment més correctes, ja que redueixen el consum energètic, les radiacions electromagnètiques i el soroll, amb la certificació adequada.

☺ ☺ ☺ Prioritzar els equips informàtics amb certificació d'eficiència energètica.

A més, tradicionalment els productes informàtics s'han fabricat amb substàncies que poden ser nocives per a la salut i el medi ambient (mercuri, plom, cadmi...). La Directiva RoHS⁴ tracta sobre la restricció d'ús de substàncies perilloses. D'altra banda, la Directiva RAEE –residus d'aparells elèctrics i electrònics– (Reial decret 208/2005)⁵ fa responsables als fabricants de la recuperació dels seus productes.

4. La Directiva RoHS: Directiva 2002/95/CE, sobre la restricció d'ús de substàncies perilloses en aparells elèctrics i electrònics, estableix l'eliminació progressiva del plom, el mercuri, el cadmi, el crom hexavalent, el bifenil polibromat (PBB) o els èters difenílics polibromats (PBDE) d'aquests tipus d'aparells abans de l'1 de juliol de 2006, tot i que preveia algunes excepcions.

5. El Reial decret 208/2005, de 25 de febrer, sobre aparells elèctrics i electrònics i la gestió dels seus residus, la qual exigeix als fabricants el pagament i el reciclatge o recuperació de tots els productes RAEE.

B. Lliurament de material

☺ ☺ ☺ **La millor opció per lliurar la documentació seria recórrer al format digital**

☺ ☺ ☺ **Descarregar la documentació de la pàgina electrònica**

Per tal d'informar els assistents sobre el contingut de les jornades abans de la seva celebració sense utilitzar paper, es pot penjar a la pàgina electrònica un breu resum de cadascuna de les presentacions. Una vegada la jornada s'hagi realitzat, es pot deixar a la pàgina electrònica la documentació exposada a les jornades durant un temps prudencial, perquè les persones interessades puguin tenir-hi accés, a través de la xarxa, sense haver d'imprimir aquests documents.

☺ ☺ **Distribució de CD reenregistrable (CD-RW, «compact disc rewritable»)**

Una altra opció és lliurar la informació relacionada amb la jornada mitjançant un CD reenregistrable (amb les sigles RW), que es pot formatar i reutilitzar centenars de vegades.

☺ ☺ ☺ **Lliurar els CD amb funda de paper**

Seria convenient lliurar els CD amb funda de paper, en lloc de distribuir-los amb la funda de plàstic.

Sabíeu que... un sol CD de 700 MB de capacitat, amb funda de plàstic, i un pes de 71 g, pot absorbir la informació continguda en 500 kg de paper. No obstant això, el CD té un impacte ambiental en el consum de matèries primeres (90% de policarbonat); consum d'energia en el cobriment amb alumini, envernissat i colorants; i genera un nou residu? (El Tinter. *Papers de sostenibilitat número 21. Arts gràfiques i sostenibilitat*, Barcelona).

☺ ☺ ☺ **Distribució de la documentació en llapis electrònic**

També ens podem plantejar la possibilitat de distribuir la documentació mitjançant llapis electrònics, com més reutilitzacions menys impacte ambiental. S'ha de tenir en compte que aquest utensili no té una durada il·limitada, sinó que quan acaba la seva vida útil cal gestionar-lo correctament.

Llapis electrònic

Altres recomanacions

☺ ☺ ☺ **Correcta gestió dels residus**

Tot i que la gestió correcta dels residus és un factor transversal en tots els àmbits, cal destacar la seva importància en funció de les característiques dels materials. En aquest cas, doncs, caldria informar els assistents sobre la gestió d'aquests utensilis quan esdevenen un residu, els quals han de dipositar juntament amb els residus electrònics a la deixalleria.

☺ ☺ ☺ Preveure el desnivell digital

Tot i que l'ús dels ordinadors està guanyant terreny en tots els àmbits de treball, no tothom té fàcil accés a aquestes tecnologies; per aquest motiu, cal preveure aquesta situació i tenir impresos en paper alguns exemplars de la documentació de la jornada, per repartir-los a aquells qui ho sol·licitin expressament.

Etiquetes i distintius

- Ecoetiquetes tipus I

Flor de la Unió Europea

Àngel Blau

Cigne Nòrdic

Energy Star

Indicadors de seguiment

- Quadre de dades

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents	
CD reenregistrables lliurats	
Llapis electrònics lliurats	
Documentació en paper	

- Indicadors

S'ha penjat la informació a la pàgina electrònica? Sí No

S'han lliurat CD-RW o llapis electrònics als assistents? Sí No

S'ha lliurat la documentació en format paper? Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

3.5. Restauració

Durant els descansos de les jornades, s'acostuma a oferir als assistents refrigeris. En el cas que aquests esdeveniments siguin de matí i tarda, en molts casos també s'inclou un dinar, o fins i tot en jornades de més d'un dia podria ser un sopar.

Per tal d'afectar el menys possible el medi, convé en primer lloc plantejar-nos una sèrie de condicionants com poden ser:

- **Com s'organitza?** L'organitza directament l'entitat o l'ens local amb mitjans propis, o bé es contracten els serveis d'una empresa de càtering o restaurant.
- **Nombre d'assistents?** Aquesta és una dada imprescindible per dimensionar bé les necessitats i minimitzar les sobres de menjar i beguda.
- **On se celebra?** En una sala d'actes, en un espai habilitat i equipat...
- **Quina és la freqüència amb què s'organitzen?** És una jornada puntual o bé està previst fer jornades regularment? Si hi ha previsió de fer més jornades, això ens permetrà amortitzar el material reutilitzable que es compri.
- **Hi haurà dinar o sopar?** Cal preveure la quantitat de menús que hem de reservar, així com la procedència dels aliments i de la beguda, etc.

Per tal d'estructurar la informació que es presenta a continuació, s'han creat tres fitxes, una per a cada tipus d'esdeveniment, en funció de les dimensions i característiques del refrigeri o de l'àpat que es vulgui dur a terme. El criteri que s'ha seguit per anomenar les fitxes és el següent:

- **Fitxa de begudes:** en el cas que durant la jornada només se serveixin refrescos.
- **Fitxa de refrigeri:** quan, a més de refrescos, també se serveixin infusions, cafès i algun tipus d'aliment, ja siguin pastes, canapès o petits entrepans.
- **Fitxa d'àpats:** quan se serveix un menú complet.

Begudes

En unes jornades se serveix beguda, tant als ponents durant les presentacions com als assistents durant els descansos. El caràcter puntual d'aquests esdeveniments pot fer que en alguns casos s'utilitzin gots d'un sol ús i no es tingui en compte cap criteri de prevenció o de reducció de residus.

És important que durant la jornada se segueixin els consells que es donen a continuació per promoure unes pràctiques ambientalment més sostenibles, ja que tots els assistents seran testimonis de les accions que es duen a terme des de l'organització.

Bones pràctiques

Reduir el consum de gots d'un sol ús _____

☺ ☺ ☺ **Ús de gots de vidre**

Els gots de vidre són els que més s'utilitzen, tant a casa com en bars i restaurants, però en esdeveniments multitudinaris es tendeix a utilitzar gots d'un sol ús, poc sostenibles; és per això que es recomana la utilització de gots de vidre, que es poden netejar i reutilitzar moltes vegades. Al mercat, cada cop és més fàcil trobar gots i estris de vidre reciclat, que poden ser una bona opció per tancar el cicle dels residus.

Sabíeu que... el cicle complet per fabricar una ampolla a partir de vidre reciclat consumeix al voltant d'1,7 vegades menys energia que a partir de matèries primeres verges, i genera 2,6 vegades menys emissions a l'atmosfera de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH)? (Font: www.ceroco2.org)

☺ ☺ ☺ **Ús de gots de plàstic reutilitzables**

Es pot utilitzar aquest tipus de gots en cas que hi hagi força gent a les jornades. Aquests gots són fets de plàstic, principalment polipropilè (PP), i de la mateixa manera que els gots de vidre, es poden reutilitzar en altres jornades.

Exemple de gots de plàstic reutilitzables

Segons un estudi elaborat conjuntament per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) per a la preparació del Fòrum de les Cultures, celebrat a Barcelona l'any 2004, si es considera tot el cicle de vida dels dos tipus de gots (el got

d'un sol ús i el got de plàstic reutilitzable), es conclou que el nombre mínim de reutilitzacions del got de plàstic reutilitzable, per tal que l'impacte ambiental associat sigui inferior al d'un got d'un sol ús, és de 10 usos.

B. Disminució de consum d'envasos d'un sol ús _____

☺ ☺ ☺ **Ús d'envasos retornables**

Es recomana negociar amb els proveïdors perquè la distribució d'aigua, suc i altres refrescos es faci en envasos retornables (la millor opció és que siguin de vidre), mitjançant un sistema de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) d'envasos, que és el que s'utilitza en molts establiments de restauració, on el mateix distribuïdor s'emporta els envasos buits i els canvia per envasos plens.

Sabíeu que... una ampolla de vidre retornable permet estalviar fins a 40 brics o 40 ampolles de plàstic d'un litre? (*Guia per a la reducció de residus de les persones consumidores de Sant Just Desvern*).

☺ ☺ ☺ **Ús d'envasos de gran volum**

La utilització d'envasos de gran volum redueix substancialment la quantitat de residus que es genera, per exemple, és preferible utilitzar garrafes d'aigua grans (de 5 litres o més) o ampolles de refrescos grans (d'1,5 litres o més) en lloc d'ampolles petites.

Altres recomanacions

☺ ☺ **Ús de gots compostables**

Són gots fets a partir de bioplàstics, una resina obtinguda a partir de blat de moro o cel·lulosa de patata. Aquests gots es poden dipositar juntament amb la recollida selectiva de la matèria orgànica.

- **Procedència de les begudes**

Tant l'aigua com les altres begudes s'ha de procurar que provinguin de zones geogràficament properes per tal de reduir-ne al màxim el transport, i disminuir així l'emissió de gasos a l'atmosfera.

En el cas de l'aigua, no sempre és imprescindible el consum d'aigua mineral envasada, si la qualitat de l'aigua de l'aixeta és prou bona, aquesta és l'opció més sostenible, ja que s'evita el transport i no es generen envasos.

- **Temperatura de l'aigua**

S'aconsella que l'aigua se serveixi a temperatura ambient (natural), i s'ha de procurar no refrigerar. Si no és possible, es pot refrigerar en una nevera, tenint en compte que la temperatura recomanada per al consum és de 15°C.

- **Envasos no retornables reciclables**

Tot i que no es recomana la utilització d'envasos no retornables, si ateses les característiques de l'esdeveniment es considera indicat emprar aquest tipus d'envasos, cal prioritzar aquells que siguin reciclables.

- **Begudes provinents del comerç just i/o de l'agricultura ecològica.**
(Vegeu la fitxa del refrigeri.)

Què cal evitar?

☹ ☹ ☹ **Utilització de gots d'un sol ús**

S'ha de procurar utilitzar gots reutilitzables i intentar evitar els gots d'un sol ús, amb l'objectiu de reduir la generació de residus.

☹ ☺ ☺ **Envasos d'un sol ús (no retornables)**

La compra d'ampolles de plàstic (sobretot les de petit format), brics, llaunes, etc.

Sabíeu que... el plàstic més utilitzat per fer ampolles és el PET (tereftalat de polietilè), i que per produir un quilo d'aquest plàstic, que permet fabricar 30 ampolles d'1,5 litres, es necessiten 17,5 litres d'aigua, petroli i es produeixen entre d'altres emissions 2,3 kg de diòxid de carboni?
(Font: Fundació Terra.)

☹ ☺ ☺ **Embalatges i embolcalls innecessaris**

Evitar comprar productes envasats i amb embolcalls innecessaris. Molts productes estan empaquetats en paper o plàstics, els quals també passen per processos separats de fabricació, que utilitzen energia i consumeixen recursos naturals; encara que l'embalatge pot servir per a diverses funcions, com prevenir la manipulació, preservar-lo, etc., sovint és excessiu.

☹ **Aigües tractades o enriquides**

Les aigües tractades són bàsicament aigua potable procedent de la xarxa de distribució (aigua de l'aixeta) sotmesa a una purificació o a un tractament addicional (destil·lació, diferents tipus de filtració, osmosi inversa o fins i tot tractaments químics) i s'envasa.

Informació relacionada

- **Proveïdors de gots de plàstic reutilitzables i compostables**

Aquest llistat de proveïdors no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors d'aquest tipus de producte que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

Sarau i més	MEN, S.A. Industrias Plásticas	ECRAC
Tel. 937 358 908	Tel. 933 148 111	Tel. 938 207 657
www.sarau.cat	mensa@men-sa.com	www.ecrac.8m.com
	www.men-sa.com	eCRAC@eCRAC.8m.com

Etiquetes i distintius

- Autodeclaracions ambientals

Sistema de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) d'envasos

Bucle de Möbius

Punt Verd

Indicadors de seguiment

- Taula de dades

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents	
Nombre de gots reutilitzables	
Nombre d'envasos retornables	

- Indicadors

S'han utilitzat gots reutilitzables?

Sí No

% gots reutilitzables utilitzats

(nombre de gots reutilitzables/nombre d'assistents) x 100

S'han utilitzat envasos retornables?

Sí No

% envasos retornables utilitzats

(nombre d'envasos retornables/nombre d'assistents) x 100

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Refrigeri

A més de begudes, en algunes ocasions durant els descansos també s'ofereixen aliments, com ara pastes, dolços, canapès o petits entrepans. Tot i que normalment no ens hi fixem, convindria tenir en compte diferents factors com poden ser el tipus d'aliments, la seva procedència, etcètera.

Aquesta fitxa pretén donar un seguit de pautes a l'hora de triar els aliments que se serviran per fer una jornada ambientalment més correcta.

Bones pràctiques

A. Característiques del menjar que contractem _____

- **Procedència**

☺ ☺ ☺ **Aliments procedents del mercat local, frescos i de temporada**

La compra d'aliments, si tenim en compte la proximitat geogràfica de la producció, disminueix l'impacte sobre el medi ambient que provocaria el transport a llargues distàncies.

☺ ☺ ☺ **Aliments de producció agrària ecològica**

Aquests productes han estat elaborats de manera respectuosa amb el medi, sense l'ús de productes químics de síntesi (caldrà exigir sempre la certificació ecològica).

☺ ☺ ☺ **Aliments del comerç just**

Els productes que es comercialitzen sota aquesta denominació ens ofereixen unes garanties de salaris i condicions de treball dignes, absència d'explotació infantil, beneficis per a les comunitats locals i respecte pel medi ambient.

B. Minimització del menjar residual _____

☺ ☺ ☺ **Preveure el nombre d'assistents**

Encarregar la quantitat justa i necessària per evitar l'excés de menjar residual.

C. Característiques de la vaixel·la i les tovalles _____

- **Vaixella i cobrateria**

Plats

Haurien de ser d'un material durador: ceràmica, terrissa, vidre o similar.

Coberts

Haurien de ser reutilitzables.

Gots

Millor utilitzar gots de vidre, i si pot ser de vidre reciclat. (Vegeu la fitxa de begudes.)

Tasses

Utilitzar tasses de ceràmica o similar.

Safates

Haurien de ser reutilitzables o bé de cartró, que després pot ser reciclat.

- **Tovalles/tovallons**

Sempre que sigui possible i no es tracti d'un esdeveniment molt puntual, caldrà que siguin de roba, per poder-los reutilitzar en un futur després de rentar. En cas que siguin tovallons de paper, s'aconsella que siguin reciclats i de mida petita.

Altres recomanacions

☺☺☺ Serà convenient establir condicions de compra amb els proveïdors i apostar per aquells que tinguin un certificat ambiental.

☺☺☺ **Correcta gestió dels residus**

Aquesta és una bona pràctica comuna que cal fer amb tots els residus que es generen en una jornada, però hem vist oportú recalcar-ho en aquest punt, perquè en aquest cas es generen residus orgànics, fet que no succeeix en els altres casos i que s'ha de tenir en compte a l'hora de preveure la tipologia de contenidors que necessitarem.

Què cal evitar?

☹ **Utilització de vaixelles d'un sol ús**

Sempre que no sigui una jornada molt puntual, s'ha de procurar utilitzar gots, plats, coberts i tovallons reutilitzables, amb l'objectiu de reduir la generació de residus.

☹ **Embolcalls innecessaris**

Evitar embolcalls innecessaris en tot tipus de productes envasats que es comprin.

☹ **Envasos d'un sol ús (no retornables)**

Evitar la compra d'ampolles de plàstic (sobretot les de petit format), brics, llaunes, etc.

☹ **Terminologies confuses**

Les terminologies utilitzades en alguns productes com a reclam, tal com «natural», «tradicional» o «artesà», poden crear fàcilment confusió amb aquells productes que sí que procedeixen de l'agricultura ecològica.

Informació relacionada

- **Proveïdors**

Aquest llistat de proveïdors no pretén ser exhaustiu, sinó que vol transmetre la idea que existeix una varietat de proveïdors que compleixen les característiques especificades a l'apartat de «Bones pràctiques».

Proveïdors d'aliments procedents del comerç just

El comerç just és un moviment social que impulsa unes relacions comercials i econòmiques més justes i equitatives, i que contribueix al desenvolupament sostenible, tot proporcionant millors condicions comercials i assegurant els seus drets als productors i treballadors marginats, especialment en els països del Sud.

www.xarxaconsum.net

Empreses de restauració sostenible

Fundació Futur
08002 Barcelona
Tel. 933 021 927 / Fax 933 026 209
futur@fundaciofutur.org
www.fundaciofutur.org

Sesamo
Tel. 934 416 411
sesamo@sesamo-bcn.com
www.sesamo-bcn.com

Botigues de productes ecològics a Internet

www.delaterra.net
www.vegetalia.com
www.elcabas.com
www.ecocaja.com
www.mercasol.net

Altra informació relacionada

Slow Food

Moviment fundat per la defensa del menjar ecològic, local, produït sense haver perjudicat el medi ambient. Treballa principalment en tres àmbits: la defensa de la biodiversitat, l'educació i l'establiment d'una xarxa entre els diferents productors.

www.slowfood.com.

Etiquetes i distintius

- **Oficials**

Certificació del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE)

Etiqueta genèrica de la UE

- **No oficials**

Segell atorgat per l'Associació Vida Sana

Indicadors de seguiment

- **Taula de dades**

Descripció	Quantitat
Nombre d'assistents	
Aliments provinents de comerç just	
Aliments provinents d'agricultura ecològica	

- **Indicadors**

S'han consumit aliments provinents del comerç just? Sí No

S'han consumit aliments provinents d'agricultura ecològica? Sí No

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

Àpats

En les jornades que duren més d'un matí o diversos dies, se sol oferir als assistents la possibilitat de dinar o sopar dins de les activitats que ofereix el programa. Tant si es contracta un servei de càtering com si es reserva un restaurant per fer l'àpat, els criteris que s'han de tenir en compte en cas de contractar els serveis es resumeixen a continuació.

Bones pràctiques

😊😊😊 **Bon dimensionat**

En aquests casos, és especialment imprescindible preveure el nombre exacte d'assistents, tant per preparar les taules com per al menjar. En alguns casos, és fàcil de conèixer, perquè els àpats es paguen a banda. Si no és així, i el dinar està inclòs, durant les inscripcions caldrà preguntar a les persones si tenen la intenció d'assistir-hi, i així poder calcular el nombre de coberts o menús.

😊😊😊 **Ubicació propera o ben comunicada**

En el cas que es decideixi fer l'àpat en un restaurant, la millor opció és que estigui situat en el mateix recinte o prop del lloc de la realització de les sessions, per evitar desplaçaments. Si no és possible, convé que estigui ben comunicat per poder desplaçar-se en transport públic. *(Vegeu les fitxes de begudes i refrigeri.)*

Altres recomanacions

😊😊 **Utilització de fonts d'aigua**

En alguns centres de convencions o espais destinats específicament a l'organització de jornades, pot ser que hi hagi fonts d'aigua, si aquest és el cas es podrien distribuir gots o ampolles entre els assistents per poder-les reomplir quan ho desitgin.

Exemple d'ampolles per reomplir

☺ Menús especials

Convé que els àpats siguin saludables i equilibrats, així com preveure dietes especials per a diabètics, celíacs, vegetarians, etc.

Què cal evitar?

(Vegeu les fitxes de begudes i refrigeri.)

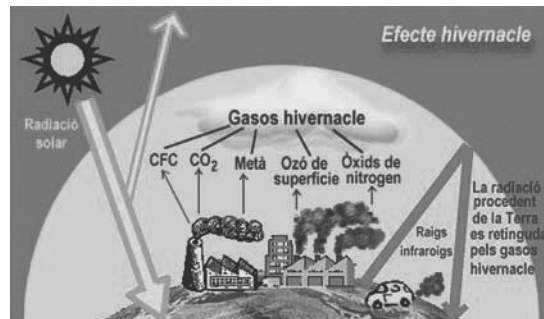
Informació relacionada

(Vegeu les fitxes anteriors de begudes i refrigeri.)

Què podem millorar de cara a properes jornades?

3.6. Emissió de gasos d'efecte hivernacle (GEH)

Actualment, qualsevol activitat humana representa un consum energètic. Aquesta energia prové, majoritàriament, del consum de combustibles fòssils (com el petroli, carbó, gas natural, etc.), que són la primera font mundial d'emissió de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH). L'atmosfera deixa penetrar la radiació solar (ona curta) i els GEH absorbeixen part de la radiació terrestre (radiació infraroja, ona llarga), de manera que la radiació rebuda del Sol i la que emet la Terra queden desequilibrades i provoquen un augment de la temperatura (augment de l'efecte d'hivernacle) i uns efectes negatius importants sobre el clima.

Esquema de l'efecte d'hivernacle

El principal gas d'efecte d'hivernacle és el diòxid de carboni (CO₂), però també n'hi ha d'altres, com el metà (CH₄) o els òxids de nitrogen (NO_x). Podem parlar dels GEH o també de CO₂ equivalent, que és una unitat de mesura dels GEH traduïts tots a CO₂, segons la fórmula següent:

$$\text{Emissions de CO}_2 \text{ equivalent} = \text{CO}_2 + 21 \text{ CH}_4 + 310 \text{ NO}_2$$

Les investigacions científiques coincideixen a assenyalar que els GEH augmenten constantment i, com a activitat humana, en la celebració d'unes jornades també hi ha un consum energètic amb les emissions de CO₂ corresponents. Aquest consum es dona en cadascuna de les fases de la seva organització: des de la preparació, passant per la mateixa celebració, fins a la gestió dels residus resultants de l'esdeveniment. Els principals impactes, però, se centren en les emissions que es poden imputar al transport o desplaçament dels ponents i assistents de la jornada i al consum energètic de la sala.

Sabíeu que... cada litre de gasolina que es crema emet a l'atmosfera 2,3 kg de CO₂ i 2,7 kg per cada litre de dièsel?

(Font: www.ceroco2.org.)

Davant d'aquesta realitat, podem optar per actuar de forma responsable i dur a terme un seguit d'hàbits per minimitzar la generació de GEH i fer front al canvi climàtic, des de la nostra escala d'actuació, mitjançant mecanismes de compensació de CO₂.

Bones pràctiques

1. Aplicar el conjunt de les bones pràctiques especificades a la guia

Procurem actuar en tots els àmbits tal com s'especifica en aquest recull de bones pràctiques ambientals, en el qual es prioritzen aquells productes o accions que tenen menys impacte ambiental. Cadascuna d'aquestes accions es tradueix en una reducció de les emissions de diòxid de carboni, causant principal del canvi climàtic, que tot i que ens sembli una escala d'actuació relativament petita no per això cal menysprear-la.

Tal com s'indica al IV Informe d'Avaluació del Panell Intergovernamental sobre Canvi Climàtic (IPCC): «Els canvis en el comportament d'ocupació, en els patrons culturals i en l'ús i elecció de les tecnologies dels consumidors poden dur a una reducció considerable de les emissions de CO₂ associades a l'ús d'energia dels edificis» (*Canvi Climàtic 2007: Mitigació del canvi climàtic. Resum per a responsables polítics*).

2. Participar en un fons de compensació de CO₂

Una opció per contrarestar les emissions que no es poden evitar quan es fan unes jornades és fer accions per compensar-les, i sumar-se a alguna de les iniciatives existents de compensació de les emissions de CO₂. Les iniciatives de compensació de CO₂ funcionen com un sistema semblant als mecanismes de desenvolupament net del Protocol de Kyoto⁶, segons els quals un país que s'ha compromès a reduir les seves emissions pot invertir en projectes de països en desenvolupament, que suposin una reducció de les emissions.

Unir-se a un projecte d'aquest tipus ens ofereix les eines per calcular, reduir i compensar les emissions de CO₂, a més d'afavorir la corresponsabilitat social i sensibilitzar els assistents de la jornada sobre la necessitat d'iniciar una acció immediata per frenar l'escalfament del planeta.

El primer pas és comptabilitzar les emissions generades (amb una calculadora programada, seguint les «directrius per a l'elaboració d'inventaris nacionals d'emissions de GEH» del Panell Intergovernamental d'Experts sobre Canvi Climàtic de Nacions Unides). Aquest tipus de calculadores ens permeten saber les emissions de CO₂ derivades del consum d'electricitat i calefacció, i del transport en carretera o en avió.

En les adreces que es faciliten a continuació, podem trobar calculadores que segueixen aquestes directrius i ens poden ser d'utilitat:

Iniciativa Cero CO₂.

<http://www.ceroco2.org/calcular/default.aspx>

6. El Protocol de Kyoto és un conveni internacional que procura limitar globalment les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle (GEH), patrocinat per l'ONU dins la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC). La Unió Europea (UE) va signar l'acord el 2002; els països signants pretenen aconseguir una reducció de les emissions de GEH en un 8%, entre els anys 1990 i 2012. El Protocol demana una utilització més eficient de l'energia i el transport, la promoció d'energia renovables, etc.

The National Energy Foundation (Gran Bretanya):
<http://www.nef.org.uk/energyadvice/co2calculator.htm>

World Resources Institute:
<http://www.safeclimate.net/calculator/>

Un cop sabem quina quantitat de CO₂ ha generat la nostra activitat, es realitza una aportació econòmica equivalent a les emissions generades, i aquests fons es destinaran a l'assoliment de projectes concrets, la majoria dels quals són projectes d'energia renovable establerts a països en vies de desenvolupament.

Què cal evitar?

- **Generació de GEH**

Abans d'haver de compensar les emissions de CO₂ i d'altres GEH, hauríem de procurar evitar generar-les; per això, a més de seguir els passos indicats en aquesta guia, podem informar-nos sobre el canvi climàtic i col·laborar per frenar-lo, tot adoptant els consells que trobem en els enllaços següents:

Campanya contra el canvi climàtic: www.josoclasolucion.com

Frena el cambio climático: www.frenaelcambioclimatico.org

Informació relacionada

- **Certificació dels projectes que lluiten contra el canvi climàtic**

Per facilitar el compliment dels compromisos de Kyoto i aconseguir un desenvolupament dels països del Sud més respectuós amb el clima, Nacions Unides va crear el Mecanisme de Desenvolupament Net (CDM). El CDM certifica projectes que fan compensació d'emissions de CO₂.

Des d'alguns sectors es demana que els projectes CDM compleixin criteris més estrictes de sostenibilitat ambiental i socioeconòmica. Amb aquest objectiu es va crear la certificació Gold Standard, mantinguda actualment des de l'organització independent CDM Gold Standard. És una certificació voluntària addicional al CDM, per la qual es requereix un esforç extra del promotor del projecte per verificar la lluita per un desenvolupament més sostenible, i compensar les seves emissions de CO₂, atenent aspectes socioeconòmics dels països receptors.

- **Iniciatives de compensació de CO₂**

Iniciatives que treballen per calcular, reduir i compensar les emissions de CO₂ i gestionen les aportacions econòmiques per invertir-les en projectes ambientals a països del Sud.

Iniciativa «CeroCO₂»

www.ceroco2.org

Iniciativa conjunta de la Fundación Ecología y Desarrollo (Ecodes) i de la Fundación Natura.

Iniciativa «Ekopass»

www.ekopass.org

Iniciativa de l'Associació Ekopass Elkaerta.

Ribera de Axpe 6, 2 M3

E-48950 Erandio

Tel. 944 314 151

info@ekopass.org

Climate Care

www.climatecare.org

Aliança pel Clima (Aliance for Climate Protection)

www.climateprotect.org/

Carbon Global Project

www.globalcarbonproject.org

Iniciatives per compensar el CO₂ emès pel transport aeri

Atmosfair: www.atmosfair.de

Green seat: www.greenseat.com

Indicadors de seguiment

Quina ha estat la mitjana d'emissions de CO₂ de tots els assistents a la jornada?

$$\frac{\sum \text{de les emissions de CO}_2 \text{ dels assistents}}{\text{nombre total d'assistents}}$$

Què podem millorar de cara a la propera jornada?

4. Recull de consells per fer una jornada més sostenible

En aquest bloc, es fa un recull de les principals accions esmentades en cadascuna de les fitxes, a llistat (com un *check list*), on s'inclouen les accions que s'aconsellen aplicar per a l'organització d'una jornada ambientalment més sostenible; així, mentre organitzem l'esdeveniment podem anar veient quins elements hem de tenir en compte i quins no hem d'oblidar.

La llista segueix el mateix ordre de presentació que la guia, però això no vol dir que s'estableixi un ordre de prioritats, ja que cada acció, per petita que sembli, és important en l'avaluació final.

ASPECTES TRANSVERSALS *(per tenir en compte en tots els àmbits)*

CORRECTA GESTIÓ DELS RESIDUS

- Minimitzem la generació de residus.
- Optimitzem la gestió i recollida dels residus.

EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ AMBIENTALS

- Tenim en compte incloure una explicació de les nostres accions ambientals mitjançant totes les vies de comunicació.

TRIA DE PROVEÏDORS/DISTRIBUÏDORS

- Valorem criteris ambientals a l'hora de triar els fabricants o proveïdors dels productes i serveis.

UBICACIÓ I CONDICIONS DE L'ESPAI

UBICACIÓ

- S'hi arriba fàcilment amb transport públic.
- Es facilita al tríptic, a Internet... tota la informació de com arribar-hi amb transport públic.
- L'orientació de l'edifici és l'adequada per aprofitar la llum natural durant la jornada.
- Hem tingut en compte evitar la contaminació acústica durant la celebració de la jornada.
- Si fem una visita, aquesta és a prop de l'edifici on se celebra l'esdeveniment.

CONDICIONS DE LA SALA

- Es consideren les necessitats de climatització adequades en funció de l'època de l'any.
- És possible aprofitar al màxim la llum natural durant la jornada.
- L'acústica de la sala és adequada per a la jornada.
- La dimensió de la sala és adequada per les característiques de la jornada.

ELEMENTS DECORATIUS

- Procurem decorar el mínim possible.
- Si ens plantegem de posar-hi plantes, procurem arribar a un acord amb el servei de parcs i jardins.
- Tenim en compte la possibilitat d'utilitzar pòsters i cartells per decorar la sala.

DIFUSIÓ I SENYALITZACIÓ

En tots els elements de difusió que produïm (díptics, cartells, pancartes, etc.) s'ha de tenir en compte la introducció de criteris d'ecodisseny i encarregar-ne la producció i distribució a empreses que apliquin criteris ambientals i es puguin certificar.

DÍPTICS I ALTRES

- Tenim en compte la procedència del paper i encarreguem mides estàndards.
- Prioritzem el servei de reprografia amb criteris d'ecodisseny que, entre d'altres, ens garanteix l'ús de tintes procedents d'olis vegetals.

CARTELLS, PÒSTERS I SENYALITZADORS

- Tenim en compte la procedència del paper i encarreguem formats amb mides estàndards.
- Prioritzem la utilització de tintes amb base aquosa.
- Els elements de subjecció que utilitzem són de material reciclat i reciclable.
- Tenim en compte la reutilització de cartells i pòsters com a senyalitzadors.

PANCARTES I BANDEROLES

- Tenim en compte la procedència del material; si es decideix elaborar de PVC, procurem que sigui reciclat. A més, encarreguem formats amb mides estàndards.

DIFUSIÓ

- Procurem informar sobre les accions ambientals que s'apliquen a la jornada.

LLIURAMENT DE MATERIAL

TARGETES D'IDENTIFICACIÓ

- Fem servir una cartolina de mida estàndard i amb una tira de roba com a element de subjecció.
- Procurem utilitzar material reciclat.
- Tenim en compte la recollida de les targetes d'identificació un cop finalitzi la jornada.

BOLÍGRAF/LLAPIS

- Distribuirem bolígrafs/llapis només a aquells assistents que no en disposin.
- El material del bolígraf/llapis és reciclat i reciclable.
- Són bolígrafs/llapis reutilitzables.
- Tenim en compte la recollida posterior dels bolígrafs/llapis un cop finalitzi la jornada.

CARPETA O BOSSA

- Hem valorat la possibilitat de no distribuir carpetes o bosses.
- Si les utilitzem, aquestes són de material reciclat i reciclable.

DOCUMENTACIÓ

PAPER

- Optimitzem al màxim l'ús de paper (també els esborranys).
- Tenim en compte les característiques del paper i les etiquetes ecològiques que el certifiquen com a ambientalment més correcte.

SUPORT DIGITAL

- Pengem a Internet les ponències i la informació relacionada durant un temps prudencial.
- Prioritzem lliurar la documentació mitjançant un CD-ROM o suport digital abans que en paper.

RESTAURACIÓ

BEGUDES

- Utilitzem els gots que menys perjudiquen el medi ambient (de vidre, plàstic reutilitzable...).
- Hem establert un acord amb els proveïdors i els envasos són de gran volum i retornables.

REFRIGERI

- Hem inclòs requisits ambientals en l'adquisició dels aliments.
- S'ha calculat el menjar necessari en funció del nombre d'assistents perquè sobri la mínima quantitat possible.
- La vaixela i les tovalles són de roba i, per tant, reutilitzables.

ÀPATS

- S'ha calculat el menjar necessari pel nombre d'assistents perquè sobri la mínima quantitat possible.
- Si encarreguem un restaurant, hem tingut en compte la seva proximitat, el menjar que ofereixen, etcètera.

EMISSIONS DE GASOS D'EFECTE D'HIVERNACLE (GEH)

- Minimitzem les emissions de GEH, mitjançant l'aplicació de les pràctiques que es mencionen a la guia.
- Tenim en compte participar en un dels fons de compensació de CO₂.

5. Com avaluar les jornades

Per fer una avaluació de l'impacte que han tingut les nostres accions ambientals en la jornada, es recomana fer dos tipus d'avaluacions: una avaluació quantitativa, basada en els indicadors i en les xifres de recollida de residus, i una altra més qualitativa, basada en l'opinió dels assistents.

Mitjançant aquestes dues vies d'avaluació, podem conèixer quins han estat els punts febles i els punts forts de la jornada, així com els aspectes que cal millorar.

Avaluació quantitativa

Una avaluació quantitativa es basa en els resultats obtinguts a través d'una recopilació de dades concretes. Per saber si hem assolit satisfactòriament els objectius proposats, podem basar-nos en les dades que hem anat recollint en l'apartat «Indicadors de seguiment», les quals ens poden orientar sobre el grau d'impacte de les nostres accions.

Però per completar aquestes dades, caldria tenir informació sobre els residus generats. Amb aquest objectiu, es podria sol·licitar a l'empresa encarregada de la recollida que ens faciliti les dades de la quantitat de residus que s'han recollit (que seran els residus que hem generat).

Avaluació qualitativa

L'avaluació qualitativa es basaria, principalment, en la percepció de les nostres accions ambientals per part dels participants. Saber quina és la seva resposta davant d'aquestes iniciatives, el seu grau de satisfacció i participació, a més de conèixer els aspectes que millorarien, quins destacarien, etc.

Una bona manera d'obtenir aquesta informació seria aprofitar el moment de la clausura per iniciar un debat d'opinió sobre aquestes actuacions; amb aquest mètode aconseguiríem un resultat global de la seva opinió.

Si volguéssim anar més al detall, podríem aprofitar el mateix moment de la clausura per passar-los una enquesta amb preguntes concretes per respondre individualment.

Respecte a la informació rebuda:

- Sabies que es realitzarien accions d'ambientalització respectuoses amb el medi ambient a l'hora d'inscriure't?
- Al llarg de la jornada, has pogut percebre fàcilment aquestes accions?
- Què penses de l'acció (en funció de les accions que finalment s'hagin aplicat a la jornada)?

Respecte a la minimització de residus:

- Penses que les accions de minimització de residus (recollida de bolígrafs, no distribució de documentació en paper...) han afectat la qualitat de la jornada?

Valoració general:

- Quines accions inclouries?
- Quines trauries?
- Quins aspectes destacaries d'una jornada amb aquestes característiques?
- Creus que aquestes jornades t'han ajudat a ser més conscient de les conseqüències dels nostres hàbits sobre el medi ambient?

Aquestes podrien ser algunes preguntes tipus de l'enquesta que han d'emplenar els participants de la jornada (i, per què no, nosaltres mateixos). Evidentment, les preguntes s'hauran d'adaptar a la realitat de cada jornada, en relació amb les actuacions concretes que finalment s'han dut a terme.

Un cop tinguem totes les dades, quantitatives i qualitatives, podem fer un balanç global de quin ha estat l'abast de les nostres actuacions ambientals.

Annex

Etiquetes ecològiques

Què són les etiquetes ecològiques?

Les etiquetes ecològiques són sistemes voluntaris de qualificació ambiental, que certifiquen que determinats productes o serveis tenen un menor impacte negatiu sobre el medi ambient, en comparació d'altres de la seva mateixa categoria.

Com hem anat veient al llarg d'aquesta guia, en bona part dels productes que hi apareixen us recomanem prevaldre aquells certificats amb etiquetes ecològiques, eina que ens permet reconèixer aquells productes que incorporen criteris ambientals en la seva fabricació o producció.

Podem diferenciar dues categories principals de productes: els productes i serveis, i els aliments; cadascuna d'aquestes categories té les seves pròpies etiquetes ecològiques, que es classifiquen de forma diferent. La intenció d'aquest annex és presentar de forma clara i entenedora les ecoetiquetes que apareixen a la guia i mostrar la gran oferta que tenim a l'hora d'adquirir un producte ambientalment més sostenible.

Si procurem tenir en compte aquest criteri en el moment de comprar, estem exercint una força important perquè els fabricants intensifiquin els seus esforços i millorin les seves prestacions ambientals.

Bona compra sostenible!

Etiquetes ecològiques de productes i serveis

Quines tipologies d'etiquetes ecològiques trobem en aquesta guia?

La tipologia d'etiquetes, dins la categoria de productes i serveis, és la següent:

Etiquetes ecològiques tipus I

Els productes amb aquesta certificació ens indiquen que disposen d'un millor balanç ambiental en comparació d'altres productes de la mateixa qualitat. Compleixen els criteris definits per la norma ISO 14024:1999, i els beneficis ambientals que s'exigeixen a un determinat material estan sempre a disposició dels usuaris. Les etiquetes ecològiques tipus I són les certificacions que donen una confiança més gran al consumidor, ja que són atorgades per un organisme oficial i la seva credibilitat queda garantida per l'entitat que certifica.

Etiquetes ecològiques tipus II

Les etiquetes ecològiques d'aquest tipus són «autodeclaracions ambientals». Els productes amb aquesta certificació ens indiquen una millora ambiental del producte, tot i que en comparació d'altres etiquetes, no donen gaire informació. Compleixen els criteris definits per la norma ISO 14021:1999, on s'especifiquen els criteris relatius a les autodeclaracions ambientals, però no es defineixen símbols concrets per a cadascun d'aquests criteris. Són les etiquetes que poden crear més confusió al consumidor, ja que són atorgades pels mateixos beneficiaris de dites declaracions (fabricant, distribuïdor, importador, etc.) i no han estat auditades per una empresa externa.

Etiquetes ecològiques tipus III

Tot i que en aquesta guia no apareix cap etiqueta amb aquesta tipologia (ja que estan en fase de desenvolupament), hem cregut oportú de mencionar la seva existència i posar aquesta informació a la vostra disposició.

Les etiquetes ecològiques d'aquest tipus són «declaracions ambientals del producte» (DAP, o EPD, en anglès). Els productes amb aquesta certificació ens aporten informació quantitativa dels diferents impactes ambientals que pot ocasionar un producte al llarg de tot el seu cicle de vida; per tant, aquestes etiquetes no jutgen la qualitat ambiental del producte, sinó que es limiten a informar dels seus impactes.

Compleixen els criteris definits per la norma ISO 14025 (en fase de desenvolupament).

Aquestes etiquetes no estan del tot implantades i, per tant, encara no existeix una regulació comuna. En aquest sentit, s'està elaborant una normativa i és molt probable que a curt o mitjà termini puguem trobar productes avalats amb aquest tipus de certificació.

Què fem si els productes o serveis que volem adquirir no disposen d'etiquetatge ecològic?

En cas que vulguem adquirir un producte o un servei que no té una certificació d'etiqueta ecològica, hi ha altres criteris que ens ajudaran a fer una compra més sostenible, com ara:

Procurem escollir

- Productes de llarga durada.
- Productes que utilitzin recursos renovables, reutilitzables i/o reciclats.

Procurem evitar

- Productes que utilitzin gran quantitat d'embalatges.
- Productes que barregin materials o components no separables.

Quadre – Resum d'etiquetes ecològiques de productes i serveis

TIPOLOGIA D'ETIQUETES ECOLÒGIQUES			
	TIPUS I	TIPUS II	TIPUS III
Definició	Són ecoetiquetes que comuniquen que el producte és ambientalment preferible en l'àmbit del sector d'aquell producte. Es requereix una certificació per una tercera part independent.	Són autodeclaracions, és a dir, missatges ambientals dels fabricants o titulars en els productes i serveis. Normalment, certifiquen un únic aspecte ambiental del producte («biodegradable», «compostable», etc.).	Són declaracions ambientals dels productes (DAP) i comuniquen perfils ecològics certificats; un conjunt de dades quantificades com a resultat d'un inventari de cicle de vida.
Què comunica?	Un millor balanç ambiental amb la mateixa qualitat.	La millora d'un aspecte ambiental.	Dades de l'ACV per comparació d'un altre DAP.
Compleixen una reglamentació? Qui l'atorga?	Sí. Atorgada per un organisme oficial.	No. Declaració del propi fabricant.	Sí (en desenvolupament)
Quina ISO compleixen?	ISO 14024:1999	ISO 14021:1999	ISO 14025 (en desenvolupament)
Han de fer una anàlisi del cicle de vida (ACV) del producte?	No	No	Sí

Etiquetes ecològiques TIPUS I que apareixen a la guia

Nom	Logotip	Origen	Adreça electrònica	Paper	Fusta	Tintes	Material electrònic
Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental (DGQA)		Catalunya	www.mediambient.gencat.net	X			
Flor de la Unió Europea		Unió Europea	www.ecolabel.com	X			
AENOR – Medio Ambiente		Espanya	www.aenor.es	X			
Cigne Nòrdic		Països nòrdics (Noruega, Suècia, Dinamarca, Finlàndia i Islàndia)	www.svanen.nu	X		X	X
Àngel Blau		Alemanya	www.blauer-engel.de	X		X	
FSC Forest Stewardship Council		Alemanya	www.fsc.org		X		
PEFC Program for the Endorsement of Forest Certification		França	www.pefc.org		X		
Energy Star		Agència de Protecció Ambientals dels Estats Units d'Amèrica	www.eu-energystar.org				X

Etiquetes ecològiques TIPUS II que apareixen a la guia

Nom	Logotip	Descripció
Bucle de Möbius		Indica que el producte és reciclable. Podem trobar-lo amb un percentatge que, segons el que recomana la ISO 14021:1999, indica el percentatge de material reciclat que conté. També podem trobar altres símbols que ens assenyalin que el material està fabricat amb plàstic o alumini reciclat.
Punt Verd		Identifica els envasos adherits a un Sistema Integrat de Gestió (SIG), els fabricants paguen i participen en un SIG que n'assegura la recollida selectiva, la qual cosa facilita la valoració i el reciclatge del material posteriors.
Sistema de dipòsit, devolució i retorn d'envasos (SDDR)		Símbol que acredita els envasos reutilitzables que tenen implantat un sistema de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) d'envasos.

Etiquetes ecològiques d'aliments

Quines tipologies d'etiquetes ecològiques trobem en aquesta guia?

La tipologia d'etiquetes, dins la categoria d'aliments, és la següent:

Etiquetes ecològiques de caràcter oficial

Aquest tipus d'etiquetes estan certificades per organismes oficials, ja siguin públics o privats, que assegurin que per a la producció dels aliments no s'han utilitzat substàncies químiques de síntesi, com ara pesticides, herbicides, fertilitzants, etc. En el cas de la producció animal ecològica, tampoc no s'han emprat antibiòtics, hormones estimulants del creixement, etc., i s'ha respectat en tot moment el benestar de l'animal.

Les etiquetes d'aquest tipus han estat regulades fins ara pel Reglament (CE) 2091/91 del Consell, sobre la producció agrícola ecològica i la indicació en els productes agraris i alimentaris, com a sistema de control comú a tots els països de la Unió Europea (UE). Tot i que el 28 de juny de 2007 es va aprovar el Reglament (CE) 834/2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, segons el qual es deroga el Reglament anterior [(CE) 2091/91]. Així doncs, a partir d'ara l'ús del logo de la UE serà obligatori, tot i que podrà anar acompanyat d'altres logos nacionals o privats.

A Europa cada país té el seu organisme de control, en el cas de Catalunya, el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE) és l'únic organisme públic de control i certificació dels productes agraris i alimentaris ecològics, tot i que hi ha molts altres organismes de certificació públics o privats a l'Estat espanyol. *(Vegeu el quadre.)*

Etiquetes ecològiques de caràcter no oficial

Normalment, segueixen els mateixos criteris que les etiquetes anteriors, però no estan certificades per cap organisme oficial, ni públic ni privat, sinó que poden ser atorgades per ONG, associacions, etc. En aquest cas, només mencionem una d'aquestes etiquetes, ja que hem considerat que ofereix bones garanties de cara al consumidor. *(Vegeu el quadre.)*

Què fem si no estem segurs si els productes alimentaris que volem adquirir provenen realment d'agricultura ecològica?

Si mai tenim cap dubte sobre si el producte que volem adquirir prové d'agricultura ecològica o no, podem identificar-lo de dues maneres: d'una banda, tots aquells productes amb la denominació «agricultura ecològica» més un codi d'autoritat de control i, de l'altra, tots aquells que duguin a l'etiqueta alguna de les paraules «ecològic», «biològic» o «orgànic», o les seves abreviacions respectives en qualsevol de les llengües europees, ja que aquestes denominacions estan protegides a tota la CE i l'identifiquen com a aliment ecològic.

Etiquetes ecològiques OFICIALS que apareixen a la guia

Nom	Logotip	Origen	Etiquetes equivalents	Adreça electrònica
Etiqueta del Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPAE)		El CCPAE és un organisme que organisme que Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural de la Generalitat de Catalunya.	A la resta de l'Estat espanyol, hi ha les etiquetes de producció ecològica equivalents a la catalana. Totes tenen un format semblant per evitar confusions. 	www.ccpae.org
Etiqueta genèrica de la Unió Europea (UE)		Unió Europea (UE)	A d'altres països de la UE també trobem etiquetes atorgades per organismes acreditats, inscrits en un registre europeu. Els exemples següents pertanyen a França (AB) i a Itàlia (ECOCERT). 	http://ec.europa.eu/agriculture/qual/organic/index_es.htm

Etiquetes ecològiques NO OFICIALS que apareixen a la guia

Nom	Logotip	Origen	Adreça electrònica
Etiqueta de l'Associació Vida Sana		Espanya	www.vidasana.org

Enllaços d'interès

Informació general

Associació per a la Promoció del Transport Públic
www.laptp.org

Base de dades sobre etiquetes ecològiques
www.ecolabelling.org

Guia d'ecoetiquetes de l'organització de consumidors i usuaris de Catalunya
www.ocuc.org

Portal sobre mobilitat promogut per la Generalitat de Catalunya
www.mobilitat.net

Projecte Europeu DEEP (difusió de mesures d'eficiència energètica en el sector dels edificis públics)
<http://www.diba.cat/otei/deep/>
<http://www.iclei-europe.org/deep>

Projecte Europeu LEAP (Local Authority Environmental Management Systems and Procurement)
<http://www.iclei-europe.org/leap>

Xarxa de municipis i organismes que fomenten la mobilitat sostenible amb l'ús compartit del cotxe
www.compartir.org

Guies i manuals

Accions de prevenció de residus municipals promogudes pels ens locals a Catalunya i a Europa
www.arc-cat.net/ca/publicacions/pdf/ccr/accions_prm.pdf

Guia de prevenció i reciclatge de residus de Catalunya
www.arc-cat.net/ca/publicacions/pdf/ccr/guia_prm_fires.pdf

Manual Procura+ (International Council for Local Environmental Initiatives, ICLEI)
www.iclei.org/europe/ecoprocura/index.htm

Propostes per reduir la producció de residus municipals
www.arc-cat.net/ca/publicacions/pdf/ccr/propostes_prevenio.pdf

Compra verda

Catàleg d'etiquetes amb informació ambiental i altres materials d'oficina i productes de neteja.
www.diba.cat/mediambient

Centre de Recerca i Informació en Consum (CRIC)
www.cric.cat

Compra verda pública (Green Public Procurement in Europe, 2006) <http://europa.eu.int/comm/environment/gpp>

DEC, Dissenys amb cartró
www.dec.cat

Dinamo, papeleria sostenible
www.dinamo-papeleria.es

Directori d'enllaços d'interès de compra verda de la Generalitat de Catalunya
http://mediambient.gencat.net/cat/compra_verda/links.jsp

ECOBAN, Sistemas Reciclables de Publicidad, S.L.
www.ecoban.net

Ecoreciclat, S.L.
www.ecoreciclat.info

ECRAC, venda i distribució de productes ecològics
www.ecrac.8m.com

El Tinter, arts gràfiques, edicions i produccions
www.eltinter.com

Enllaç de consum responsable d'«Ecología y desarrollo»
www.consumoresponsable.org

Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat
www.diba.cat/xarxasost/cat/index.asp

Fundació Futur, serveis de restauració
www.fundaciofutur.org

Museu Molí Paperer de Capellades

www.mmp-capellades.net

Oficina de Seguretat, Salut i Medi Ambient de la Universitat de Barcelona (OSSMA)

Miniguia de compra verda

<http://www.ub.es/ossma/mediambient/documents/MiniGuiaCV.pdf>

Sarau i més

www.sarau.cat

Sarriópapel

www.sarriopapel.es

Sesamo, restaurant

www.sesamo-bcn.com

Torraspapel, S.A.

www.torraspapel.com

Trèvol SCCL

www.trevol.com

Unipapel

www.unipapel.com

Universitat Autònoma de Catalunya

Introducció a l'oficina verda

www.uab.cat/compraverda

Xarxa de Consum Solidari

www.xarxaconsum.net

Xarxa Compra Reciclat (XCR)

<http://xcr.arc.cat>

Xerox

www.xerox.com

ZICLA, productes reciclats per a la construcció

www.zicla.com

Bibliografia

Guia de compres públiques ambientalment correctes. Barcelona: Generalitat de Catalunya/ Departament de Medi Ambient, 2000.

Guia de l'alimentació sostenible (Guies d'educació ambiental, núm. 18). Barcelona: Ajuntament de Barcelona/CRBS, 2004.

Guia de l'oficina verda (Guies d'educació ambiental, núm. 5). Barcelona: Ajuntament de Barcelona/CRBS, 2001.

Propostes senzilles per reduir els residus (Guies d'educació ambiental, núm. 4). Barcelona: Ajuntament de Barcelona/CRBS, 2001.

Guía para un consumo responsable de productos forestales. «Cómo imprimir en papel FSC. El sector de artes gráficas y el consumo de papel procedente de fuentes responsables con el medioambiente y la sociedad». Greenpeace, 2006.

Implica't amb els residus! Manual per a l'ambientalització d'associacions de veïns i veïnes. Barcelona: conveni entre CONFAVC i l'Àrea Metropolitana de Barcelona, 2004.

Propostes senzilles per reduir els residus (Guies d'educació ambiental, núm. 4). Cepa. Ed: Ajuntament de Barcelona, 2001.

Las buenas prácticas medioambientales en Artes Gráficas. Generalitat Valenciana.

Canviem de codi. El comerç just i solidari (Guies d'educació ambiental, núm. 33). Barcelona: Setem/Ajuntament de Barcelona, 2007.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Medi Ambient

Diputació de Barcelona
Àrea de Medi Ambient
Comte d'Urgell, 187
08036 Barcelona
gs.media@diba.cat
www.diba.cat/mediambient